

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang.”

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling. f 2.50
 Voor Oost-Indië en het Buitenland „ 4.—
 Afzonderlijke nummers „ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje . . . . . f 2.—
 Bij contract reductie.

De Timor-kwestie.

Deze aangelegenheid heeft in de laatste week zowel in de buitenlandsche als in de binnenlandsche bladen de algemeene aandacht getrokken.

De correspondent der N. Rott. Crt. schreef 10 dezer uit Lissabon:

„Reeds Maandag 11. had ik een onderhoud met den minister van buitenlandsche zaken, Bernardino Machado, in het Kamergebouw, over de Timor-kwestie. Zijn Exc. deelde mij toen mede — in 't bijzijn van twee afgevaardigden — dat de kwestie reeds vriendschappelijk geregeld was, doordat hij onmiddellijk na het bekend worden bij de Nederlandsche regeering gereclameerd had, welke dadelijk bereid was de noodige genoegdoening te geven en hare excuses aanbod. Over het geval zelf zeide hij, dat de Portugeesche troepen een benting bezet hielden op Portugeesch gebied, en dat onverwachts de Nederlandsche troepen de bezetting sommeerden zich terug te trekken. De bevelvoerder vroeg toen een tijdruimte om den Portugeeschen gouverneur van Timor instructies te vragen, welke tijdruimte door den Hollandschen luitenant geweigerd werd, waardoor het tot een treffen kwam, waarbij een Portugeesch luitenant en onderofficier gevangen genomen werden, wyl — naar de minister zeide — de Hollanders verre in de meerderheid waren.

De minister had, toen hij juiste inlichtingen ontvangen had, onmiddellijk gereclameerd in Den Haag en de Nederlandsche regeering had de noodige genoegdoening gegeven, verontschuldigingen gemaakt, de gevangenen weer vrijgelaten en haar gouverneur bevel gegeven het status quo te herstellen.

Ziedaar, dat was alles! Het geval was op bevredigende wijze opgelost.

Het behoef niet gezegd, dat uw correspondent deze oplossing niet zeer „bevredigend” vond, maar bevendien „paf” was over deze beweringen gedaan door een minister en... in vollen ernst.

Het was toen mijn bedoeling u onmiddellijk daarover te seinen en schrijven... maar ik deel 't niet om reden, dat ik tot nu toe de Nederlandsche pers een afwachtende houding — op volledige berichten uit Timor — zag aannemen. Ik berekende zelfs, dat de beweringen van den minister niet op waarheid konden berusten, wyl de afstand Timor—Lissabon en Den Haag te groot was (gezien Timor geen telegrafische verbinding heeft), om het mogelijk te maken, dat deze onderhandelingen gevoerd waren en vooral de Portugeesche gevangenen weer in vrijheid te doen stellen.

Ik zweeg, boog en sprak er den volgenden morgen met den Nederlandschen gezant hier, mr. W. Doude van Troostwijk, over, die zich begrijpelijkerwijze er niet over kon uitlaten. Ik twijfelde er zelfs ernstig aan, of Bernardino Machado meende en geloofde hetgeen hij zei... of hij mij niet in 't ootje genomen had, of een mop tapte.

Maar neen, gisteren in de Constituantie behandelend de buitenlandsche politiek van Portugal, die hij zeer rooskleurig noemde, zeide hij officieel en sprekend als minister van buitenlandsche zaken, weer klaar en duidelijk, dat de eerste zorg der Portugeesche regeering zijn zou zich met Holland over de

grensafbakening te verstaan, en reeds daarmee bezig was. En voortgaande verklaarde hij: „Kortelings door overijling van den Nederlandschen gouverneur op dit eiland, hebben er gewelddadigheden plaats gehad tegen een Portugeeschen post. Ik reclameerde onmiddellijk en direct in Holland en had de satisfactie te zien, dat deze natie („de pronto deu todas as satisfações e desculpas”) dadelijk alle genoegdoening gaf en verontschuldigingen maakte, en haar gouverneur bevel gaf het status quo ante te herstellen!”

Groot applaus in de zaal.
 Het was den minister dus wel ernst geweest... of nam hij de geheele Constituantie in het ootje? Als Nederlander ben ik geneigd het laatste te gelooven. Ik wachte echter, alvorens u hierover te seinen, het verschijnen der kranten — die dan ook breedvoerig deze rede weergaven — en heden het uitkomen van het officieele kamerverslag (Summario da 42 sessao em 9 de Agosto de 1911) van deze historische zitting, om gedocumenteerd te zijn, hetwelk ook volkomen overeenkomstig 's ministers woorden de rede weergaf!

Na in dit verslag de woorden *satisfações e desculpas* (genoegdoeningen en verontschuldigingen) onderstreept te hebben, hield ik dit op de wandelgangen den minister voor, hem vragend of het wél zeker en volgens de waarheid was, wat hij daar beweerd had, of Nederland genoegdoening gegeven had en verontschuldigingen gemaakt had.

Het was volkomen waar! zei de minister. En zonder te blozen! Uw correspondent boog en dankte voor de inlichtingen... en seinde u deze rede! Niet omdat ik geloof, dat de Nederlandsche regeering genoegdoening gaf en verontschuldigingen maakte, integendeel! Ik seinde alleen, omdat deze rede eene officieele mededeeling aan de Portugeesche Constituantie was en dus — in ernst — historische waarde bezat. Ik wil nogmaals sterk laten uitkomen — wat ook als Nederlander mijn plicht is —, dat het niet in mijn bedoeling ligt hiermee het Nederlandsch publiek mededeelingen te doen over feiten, die misschien door onze regeering geheim gehouden waren, integendeel, ik twijfel aan de waarheid van deze beweringen, die ik voor Nederland beleedigend acht!”

De Redactie der N. R. Ct. voegde daaraan toe:

„Dat onze correspondent te Lissabon de rede van Bernardino Machado, den minister van buitenlandsche zaken in Portugal, voor wat betreft het gedeelte, dat over Timor handelde, juist heeft weergegeven in zijn telegram, opgenomen in ons Ochtendblad B van 11 dezer, blijkt wel uit het feit, dat de Nederlandsche regeering, waarschijnlijk na inlichtingen bij onzen gezant in Lissabon te hebben ingewonnen, een officieuse mededeeling ter zake de wereld heeft ingezonden.*) Wil Bernardino Machado zijn lezing van het gebeurde op Timor staande houden, dan is dat zijn zaak, als hij maar niet meent, dat één Nederlander hem zal gelooven; de feiten spreken zijn voorstelling van zaken te sterk tegen.

De lezers weten al, dat niet de Nederlandsche regeering, maar de gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië de loslating der gevangen Portugeesche militairen heeft gelast, daarbij uitsluitend geleid, naar wij meenen, door een gevoel van hoffelijkheid, waaraan Z. E. tot het laatst toe wilde toegeven.

Wij zouden echter een vraag aan onze regeering willen stellen: Is het niet mogelijk bekend te maken onder welke omstandigheden de „schermutseling” tusschen de Portugeesche en Nederlandsche troepen is begonnen? Hieruit zou duidelijk kunnen blijken, wat er waar is van de beschuldiging van overijling door Bernardino Machado aan het adres van den resident van Timor genit.”

***

Naar aanleiding van een en ander merkte de Nieuwe Courant van 12 dezer op:

„De mededeeling, gisterenavond door middel van het Correspondentiebureau aan de pers verstrekt, bevestigt de eenige dagen geleden door ons gemaakte veronderstelling, dat het terugtrekken van de Portugeesche troepen uit het bij verdrag van 1 October 1904 aan Nederland toegewezen, voormalig betwiste gebied op Timor en het slechten der aldaar door de Portugeezen opgeworpen bentings, het gevolg is geweest van de vertoogen, door den Nederlandschen gezant te Lissabon tot de Portugeesche regeering gericht.

In zooverre mag dus gesproken worden van een diplomatiek succes voor Nederland.

Voor het overige bevat de mededeeling al zeer weinig bevredigends.

Zij maakt melding van een betuiging van leedwezen, door den gouverneur-generaal van Nederl.-Indië tot den gouverneur van Portugeesch Timor gericht over het feit, dat de schermutseling, welke in de voormalige betwiste streken tusschen Nederlandsche en Portugeesche troepen had plaats gehad, aan Portugeesche zijde menschenlevens — drie negersoldaten — had gekost. Tevens waren op bevel van den gouv.-generaal een toen gevangen genomen officier en twee onderofficieren in vrijheid gesteld.

Het is blijkbaar deze satisfactie, die den minister Bernardino Machado aanleiding gegeven heeft in de Portugeesche Constituantie te zeggen, dat, nadat „de overijling van den Hollandschen gouverneur op Timor” gewelddadigheden tegen een Portugeesche vesting had veroorzaakt, op onmiddellijke reclame van hem (Machado) in Den Haag „Holland alle genoegdoening gaf, verontschuldigingen maakte en 't bevel gaf den status quo te herstellen.”

Dit is een snoeverij, omdat daarbij van het terugtrekken der Portugeesche troepen uit het Nederlandsche gebied geen gewag wordt gemaakt. Maar Machado's bewering mist niet allen grond en daarom treft het des te pijnlijker in de Nederlandsche mededeeling niets te vinden omtrent een betuiging van leedwezen van Portugeesche zijde over de schending van Nederlandsch gebied, over de daar gepleegde gewelddaden en over de verwonding van een Nederlandsch officier (welke volgens de berichten in de Indische pers moet hebben plaats gehad).

Daarbij komt nog dit. De J a v a b o d e vestigde er reeds de aandacht op, dat in het Indische regeeringscommuniqué — evenals in het thans verschenen Nederlandsche — enkel gesproken werd van moeilijkheden, gerezen in verband met de uitvoering van het grenstractaat, en gezwegen over de veel ergere verwoestingen en rooftochten van Portugeezen op Nederlandsch gebied, beschreven in een brief van pastoor Matthijsen te Lahoeroes (Timor) aan de

Javapost en vermeld in de officiële gewestelijke korte verslagen van Timor over de laatste maanden van het vorige jaar.

Het wil ons voorkomen, dat er voor onze Regeering tot eenige betuiging van leedwezen over wat ook geen aanleiding bestond, zoolang daaraan niet een Portugeesche verontschuldiging met toezegging van schadevergoeding wegens die officieel geconstateerde feiten was voorafgegaan. Indien dit het geval geweest mocht zijn, is de gisteren verstrekte mededeeling hoogst onvolledig, zoo niet, dan spijt 't ons te moeten zeggen, dat de Gouverneur-Generaal van Nederl.-Indië — blijkbaar op last van de Regeering in Den Haag — er met zijn amende honorable al bijzonder vlug bij is geweest — even vlug als Machado, naar zijn eigen bewering, met zijn „onmiddellijk, rechtstreeksch protest” in Den Haag!

Ten eerste bevreemdt het ons ook, dat de Regeering aan het nadrukkelijk verzoek van het Portugeesche bewind om „aan het geschrevene en besprokene geen openbaarheid te geven”, in die mate heeft meenen te moeten voldoen, dat tot gisteren toe aan het Nederlandsche publiek van harentwege geen enkele inlichting noch omtrent de plaats gehad hebbende gebeurtenissen noch omtrent de deswege door haar gedane stappen is gegeven.

Wij hebben hier te lande mogen wachten, totdat het den heer Machado geliefd heeft te spreken! Eerst toen stond het onze Regeering vrij Nederland in te lichten over haar eigen daden om genoegdoening te verkrijgen voor de schending van ons koloniaal gebied.

De Nederlandsche Regeering is — gelijk thans blijkt — in dit opzicht eenvoudig dupe geweest van Portugeesche slimmigheid. Immers, doordat zij zich gebonden had aan het tusschen haar en Lissabon geschrevene en besprokene geen openbaarheid te geven, is het der Portugeesche Regeering mogelijk geweest op een door haar gekozen oogenblik van het beloop der onderhandelingen de voorstelling wereldkundig te maken, welke haar goeddacht en die voor Portugal de meest vleeiende, voor Nederland alles behalve eervol is.

Behoudens nadere aanvulling van het — dan zeer onvolledige — communiqué, lijkt ons het diplomatieke succes van den Nederlandschen gezant te Lissabon door al deze bij-omstandigheden op zijn zachtst gezegd volkomen geneutraliseerd.”

***

In Land en Volk van 12 dezer schrijft G. N.: „L. en V. van gisteren bevatte te gelijk de officiële verklaringen van Portugal en van onze regeering over het op Timor voorgevallene. Deze dekken elkander niet in alle opzichten. Onafhankelijk van elkander als zij blijkbaar gegeven zijn — hetgeen niet verstandig is, daar over het uitgeven van communiqués onderling wél gesproken is —, zijn de verschillen voor het meerendeel te verklaren uit het door elke partij harerzijds ingenomen standpunt, maar één punt is er dat zonder twijfel nadere toelichting en opheldering vergt. De Portugeesche minister zegt, „dat de overrijling van den Hollandschen resident van Timor gewelddadigheden tegen een Portugeesche vesting veroorzaakte”, dat is een beschuldiging van groote beteekenis, te meer, omdat de verdere inhoud der mededeeling het doet voorkomen of hiervoor genoegdoening gegeven moest worden. De Nederlandsche uiteenzetting spreekt niet over aanleiding of oorzaak en hult deze in duister. Waarom niet? Toch weer gemis aan durf? Of gevolg van de veranderde opvatting: gebrek aan openhartigheid. Wij vertrouwen, dat onze regeering niets te verbergen heeft, niets verbergen wil, maar laat zij den schijn van het tegendeel dan ook niet op zich leggen en geen ruimte laten voor verdenking, door grootere geheimzinnigheid dan de wederpartij betracht, die zich niet ontziet om beschuldigingen aan ons adres uit te spreken. Men zegge toch alles ronduit.”

***

La Gazette de Hollande weet van welingelichte zijde, dat de Gouverneur-Generaal van Nederl.-Indië proprio motu aan den Portugeeschen autoriteit in Timor er zijn leedwezen over te kennen gaf, dat er bloed vergoten werd en gelaste de krijgsgevangenen vrij te laten. Het blad besluit met de opmerking:

„Le ministre des affaires étrangères à Lisbonne a jugé à propos de passer sous silence la partie essentielle de ce qu'on avait fini par appeler le

„conflict Hollando-Portugais” et dans laquelle les démarches énergiques du gouvernement Néerlandais avaient été couronnées de tout le succès voulu; il a appuyé au contraire sur les détails d'un incident secondaire, dans lequel le gouverneur-général avec une sagesse louable avait agi de manière à enlever tout sujet de complications inutiles et de nature à entraver la solution du différend principal.

Quand on oppose la politique d'action calme mais ferme du cabinet de La Haye, aux paroles ronflantes de l'homme d'Etat portugais, il ne nous semble pas douteux de quel côté doivent pencher les sympathies.”

*) Dit communiqué luidde:

„Moelijkheden, gerezen op het eiland Timor, in verband met de uitvoering van het tusschen Nederland en Portugal gesloten grenscontractaat, hebben eenigen tijd geleden geleid tot vertoogen van den Nederlandschen gezant te Lissabon, met het gevolg, dat de Portugeesche Regeering hare troepen uit het betwiste gebied terugtrok en de opgeworpen benting sloegte.

Gedurende de daarmede verbonden onderhandelingen, waarbij stilzwijgend voorloopige handhaving van het status quo werd verondersteld, had in de betwiste streken eene schermutseling plaats tusschen Portugeesche en Nederlandsche troepen, waarbij aan Portugeesche zijde drie negersoldaten werden gedood en door ons één officier en twee onderofficieren werden gevangen genomen.

De gouverneur-generaal heeft toen aan den gouverneur van Portugeesch Timor medegedeeld, dat het hem leed deed, dat de bedoelde schermutseling menschenlevens had gekost, waarnevens hij tevens bevel gaf de gevangen genomen militairen weder op vrije voeten te stellen.

Het uitblijven van mededeelingen ter zake vond uitsluitend zijn grond in de omstandigheid, dat het Portugeesche bewind nadrukkelijk verzocht had aan het geschrevene en besprokene geen openbaarheid te geven.”

Uit de O.-I. Mail.

Het officiële pestrappport van 18 Juli jl. luidde:

Malang: Bijgekomen 9 pestgevallen, waarvan 4 overleden, en wel: Karanglo 4, overleden; Penanggoengan 5, overleden 2. Hieronder geen Europeanen. Van vroeger gerapporteerde pestgevallen nog 2. Aantal koortsgevallen 10, waarvan 1 overleden. Ingeleverde ratten 43324, waarvan 56 doodgevonden. Onderzochte pestratten Karanglo, 2 positief.

Soerabaja: Geen bijzonderheden. Onderzochte ratten 419, waarvan 3 besmet.

Kediri: Geen bijzonderheden. Ratten in Kotta 763, geen doode.

In de bladen van 19 Juli jl. lezen wij:

De groote pasar-pabean te Soerabaja is voor den tijd van een week gesloten.

Er zijn pestratten gevonden.

Cholera. Het cholera-bureau te Batavia deelde mede dat van 15 op 16 Juli één Europeesch matroos van de bemanning van H. M. „Hertog Hendrik” is opgenomen. In de laatste 24 uren werden geen nieuwe patiënten opgenomen, zoodat thans nog 2 Europeesche lijdens onder behandeling blijven.

Wijkverdeling van Batavia. Luidens bekendmaking namens den fd. Resident van Batavia is met ingang van 1 Augustus e.k. de afdeling stad en voorsteden van Batavia verdeeld in 5 wijken, waarin de functie van wijkmeester wordt opgedragen aan commissarissen van politie in de overeenkomstige politie-afdelingen.

Het communiqué geeft eene nauwkeurige omschrijving der grenzen van de bedoelde wijken.

De vrije emigratie. Met de vrije emigratie op Java voor Deli, geleid of in de hand gewerkt door Mandoers of laukehs, moet het maar zeer matig gaan, schrijft de Sum. Post. Dit bleek ook eigenlijk reeds uit het jaarverslag van de Deli Plantersvereniging, waar vermeld staat, dat van de in begin 1911 naar Java uitgezonden 20 laukehs, er 17 terugkwamen en dat deze slechts meenamen 12 gehuwde paren met 14 kinderen, 9 mannen en 3 vrouwen.

Intusschen kwam, van een groepje van 3 mandoers naar Java gezonden om er emigranten te werven, er 1 terug met schuld, 1 heelemaal niet en 1 met 4 koelies, van wie er nog enkele werden afgekeurd.

Nog werd er voor dit doel door een maatschappij een hoofdmandoer naar Java gezonden, wien geld werd medegegeven, en deze hoofdmandoer is eveneens spoorloos verdwenen.

De toestand in Riouw. Men herinnert zich, dat kort na het afzetten van den sultan tal van inlandsche gezinnen uit Riouw uit vrees voor de „Kompani” naar Singapore uitweken. Maar die komen nu langzamerhand wéér terug; zoo meldt het kort verslag der residentie Riouw en onderhoorigheden over de maand Mei 1911, het volgende:

„De uit Soegie, Paoh en Soelit der afdeling Karimon naar Singapore uitgeweken bevolking, bedoeld in het verslag over April, keerde op enkele uitzonderingen na in hare kampongs terug. Ook te Penjingat, het eiland waar tevoren de ex-sultan verblijft

GEBROEDERS DOMHOFF.

HOFKLEEDERMAKERS v. Z.K.H. DEN PRINS DER NEDERL.

Parkstr. 8, DEN HAAG, Tel. 3092

Gala-Costuums. — Uniformen. — Rij- en
:: Automobiel-Kleding. — Pelterijen. ::

Dames Wandel-, Rij- en Automobielkleding.

MARTINUS NIJHOFF

's-GRAVENHAGE - LANGE VOORHOUT 9.

LEVERING VAN ALLE BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN.
ZENDT GAARNE CATALOGI, ENZ. OP AANVRAGE.

GEREGELDE ZENDINGEN NAAR OOST- EN WEST-INDIË
— AAN LEESGEZELSCHAPPEN EN PARTICULIEREN. —

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende Goederen
„MOOI NEDERLAND”,

gevestigd te 's-Gravenhage, Koningin Emmakade 107,

exploiteert uitsluitend fraai en gezond gelegen terreinen in Nederland, o.a. het Villa-Park „Berg en Dal” (Sterrenberg en Keteldal). Gemeente UBERGEN.

Gelegen aan de beide groote wegen Nijmegen—Kleef, 80 Meter boven 't water, zuivere zandbodem, fraai en afwisselend houtgewas, schoone vergezichten, geregelde tramverbindingen, ruime en gemakkelijke verkeerswegen. *Ontworpen Electriche Bergtram door het geheele terrein.*

Terreinen van alle afmetingen te bevragen aan het Kantoor der Vennootschap en bij den Heer A. CREMERS te Berg en Dal (bij Nijmegen).

C. HOYNG,

SPIJSTRAT 20/22 - DEN HAAG.

Amsterdam - Utrecht.

▼ ▲ ▼

Onze geïllustreerde catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

▼ ▲ ▼

Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.

PRIJSCOURANT GRATIS.

TOKO-BAHROE, Interc. Tel. 4796.

VAN KINSBERGENSTRAAT 126, DEN HAAG.

Dagelijksch groote verscheidenheid VERSCHE

SAMBALLANS, die niet opwerken of beschimmelen.

DIRECTE AANVOER UIT NEDERLANDSCH-INDIË.

W. BARNAS & DIEMERS, - Importeurs.

PERZISCH IMPORTHUIS

LA HAYE.

NOORDEINDE 11. — Téléphone 6008.

Maison la plus ancienne et la plus importante de cette ville, dont les tapis d'Orient, importés directement et garantis authentiques, forment l'Unique Spécialité à l'exclusion de toute imitation.

Réparation des Tapis.

MARTON KULCSAR.

VARIÉTÉ „FLORA”

HEROPENING

15 AUGUSTUS

MET EEN GEHEEL NIEUW
ATTRACTIE PROGRAMMA

hield, komen herhaaldelijk uitgeweken gezinnen terug, hetgeen o. m. merkbaar is aan het weder toenemend aantal kinderen, dat aldaar de inlandsche school bezoekt.

Van de uit de afdeeling Anambas-eilanden naar Singapore uitgeweken personen, aan wie was voorgespiegeld, dat zij in de omgeving van den ex-sultan gemakkelijk een goed bestaan zouden vinden, keerden een dertigtal personen naar hun woonplaatsen terug, toen zij al spoedig gewaar werden, dat de verwachtingen niet tot vervulling kwamen en zij te Singapore geen bestaan hadden.

Het moet nu zoo goed als zeker wezen, dat Riouw — het sultanaat van dien naam wel te verstaan, want er bestaat natuurlijk geen reden om aldus tegenover het eveneens onder die residentie ressorteerend Indragiri, ter Oostkust van Sumatra op te treden — onder direct bestuur zal worden gebracht.

Ook is de quaestie van de opname van Riouw bij het gebied in overweging.

Van Riouw als een vrijhaven in concurrentie met Singapore heeft men zich destijds nogal heel wat voorgesteld. Maar zulke illusies zijn thans reeds lang ter ziele.

Een nieuwigheid. Het Soer. Handelsblad verneemt, dat aan de Hollandsch-Chineesche school te Soerabaja een middagcursus voor het Fransch zal worden verbonden. De gouvernements-onderwijzer, de heer Polak, wordt met het onderwijs belast.

Sluiting meisjesschool. De openb. lagere meisjesschool te Amboina wordt gesloten, met gelijktijdige opening van een openbare lagere 3de school aldaar.

Een tweede lijn Semarang—Demak. Naar de Loc. verneemt, is de kapitaalsuitbreiding, waartoe onlangs de Semarang-Joana-Stoomtram-maatschappij is besloten, behalve voor de electriciteit en uitbreiding van het stadsnet te Semarang, ook bestemd voor den aanleg van een tweede lijn van Semarang naar Demak. Het toenemend personen- en goederenvervoer maakte een tweede lijn noodzakelijk. De nieuwe lijn zal niet den grooten weg volgen, maar overigens niet te zeer van de richting van de bestaande lijn afwijken.

De lang verbeide sneltrein! Eindelijk dan zal de snelverbinding tusschen Batavia en Soekaboemi tot stand komen. De Preangerbode deelt mede, dat de eerste sneltrein Zaterdag 5 Augustus zal rijden.

Feesten te Bandjermasin. Naar het Soer. H.blad uit Bandjermasin verneemt, worden door den vorst van Kota Waringin aldaar groote voorbereidselen gemaakt voor lusterrijke huwelijksfeesten, die binnenkort zullen worden gegeven. Dat belooft in het anders zoo stille Bandjermasin een heel evenement te worden.

Jubiläum. Men seint uit Garoet, dat aldaar het veertigjarig jubileum van den regent is gevierd. De resident kwam den jubilaris complimenteeren. Er hadden zeer uitgebreide feesten plaats.

Angusta de Wit. In De Loc. van 18 Juli jongst. lezen wij, dat de bekende schrijfster Angusta de Wit in het Logegebouw te Samarang voor de Samarangsche afdeeling van het Algemeen Nederl. Verbond zal spreken over „Junghuhn als romantikus”.

De Timor-kwestie. De Javabode van 19 Juli j.l. schrijft:

„Heden vertrekken van Tandjong Priok de twee door de regering gecharterde pakketbooten, die bestemd zijn het hier nog nog achterbleven deel van het 20e bataljon infanterie met nog eenige andere troepengedeelten, zoowel van hier als van Soerabaja naar Timor over te brengen.

Wanneer die op Timor zullen aangekomen zijn, zal kolonel Van Rietschoten, die het bevel over de troepenmacht voert, met de reeds op dat eiland samengetrokken troepen, ongeveer 1500 man onder zijn bevelen hebben.

De „Hertog Hendrik” is reeds naar de wateren van Portugeesch-Timor vertrokken.

Voor het gemak van onze lezers willen wij de oorzaken van het conflictje, hetwelk tot deze machtsontplooiing aanleiding geeft, nogmaals in het kort samenvatten:

Binnen Nederl. Timor heeft men twee formeel Portugeesche enclaves, Oikoesi, dat de kust raakt, en Noimoeti, geheel in het binnenland gelegen.

Nederland daarentegen heeft een enclave op Portugeesch gebied, Maukatar, dat eigenlijk gezegd geen volmaakte enclave is, aangezien het door een soort smalle hals, het landschap Lakmaras, met de romp van ons gebied is verbonden.

Daarentegen is het Westelijk van Maukatar gelegen Portugeesche landschap, al is het ook door een smalle kuststrook met het overige Portugeesche gebied verbonden, feitelijk wél een totale enclave, aangezien de eenige bruikbare toegang over ons gebied loopt.

Bij het tractaat van 1904 nu, in 1908 geratificeerd, werd Maukatar aan Portugal afgestaan, waar tegenover stond, dat Portugal aan Nederland Oikoesi gaf met twee kleine landschapjes, die in de Portugeesche

enclave ten Westen van Maukatar waren gelegen, n.l. Tahakaf en Tamiroe Ailala.

Hoewel de onderteekening reeds in optima forma had plaats gehad, het tractaat dus als gesloten en bindend moest worden beschouwd, kwam het, tengevolge van een zijner bepalingen, nog niet tot uitvoering. De overdracht n.l., zou eerst plaats hebben wanneer men gereed zou gekomen zijn met de opmeting van een klein stukje der Oostelijke grens van Oikoesi, welke destijds niet plaats had gevonden. Toen in 1909 een gemengde commissie voor dit doel de grens bezocht, trokken de Portugeezen zich, om een in het regeeringscommuniqué van 7 dezer uiteengezette reden, terug, met de bedoeling nadere instructies te vragen.

Sedert dien tijd is de zaak gebleven zooals zij was. Zijn wij goed ingelicht, dan heeft het Nederl. bestuur, aannemende, dat Maukatar feitelijk toch al aan Portugal was afgestaan, zich, sedert het sluiten van het verdrag, niet meer met dat landschap bemoeid — een omstandigheid, waarvan de Portugeezen gebruik hebben gemaakt om zich daar te vestigen.

Hoewel zij hiertoe, volgens de letter der wet, eigenlijk geen recht hadden, kon hun dat moeilijk zeer zwaar worden toegerekend. Erger daarentegen was, dat zij zich in streken, die hun bij het verdrag niet waren toegewezen, als heeren en meesters — en welk een meesters! — gedroegen.

Wij hebben hier vooral het oog op hetgeen in October en de volgende maanden in het landschap Lakmaras — de nauwe hals, die Maukatar met ons overig gebied verbindt — is gebeurd en waarvan wij aan de hand van de officiële maandverslagen het volgend overzicht kunnen geven:

Portugeesche onderdanen, gesteund, naar men wil door Portugeesche militairen, zijn daar herhaaldelijk over de grens getrokken en hebben daar ware moord- en brandpartijen gehouden, vermoedelijk om zich te wreken over het uitwijken naar ons gebied van vele der eigen onderdanen, die daarheen waren gevlucht om aan de vexaties der Portugeesche overheid te ontkomen.

In October werden door de Portugeezen in Lakmaras vier kampongs verbrand, uit ongeveer 100 huizen bestaande, terwijl de tuinen werden vernield. Ook werd er geducht vermoord. Pastoor Mathijssen spreekt in zijn door ons aangehaalden brief van 100 dooden; bijna alle koppen zouden zijn gesnel.

En tegen dergelijke aanvallen heeft ons bestuur de grens in de volgende maanden, door patrouilleeren enz., voortdurend moeten verdedigen, hetgeen niet altijd afdoende schijnt te kunnen zijn gebeurd.

Van deze ernstige gebeurtenissen wordt in het officiële communiqué van 7 dezer merkwaardigerwijs met geen woord melding gemaakt.

Wel wordt daarin medegedeeld, dat de Portugeezen bij Kota Lakmaras en op den berg Boeloe-Boeloe op ons gebied versterkingen hadden opgericht, welke de controleur van Beloe, de heer Seijne Kok, standplaats Atapoepoe, aldaar aantrof, na een tocht in de (aan Portugal afgestane, maar immers nog niet overgedragen) enclave Maukatar gedaan.

De Portugeesche commandant lichte den bouw dezer versterking voor den heer Kok toe door de mededeeling, dat de overschrijding door Nederlandsche troepen van de grenslijn Maukatar-Lakmaras zijnerzijds werd beschouwd als schending van Portugeesch grondgebied.

Gebeurde dit op de z.g.n. „grootte grens”, andere gebiedschending had plaats op de z.g.n. „kleine”, d. w. z. aan de grens van Oikoesi.

Wij herinneren hier enkel aan het in het communiqué vermelde feit dat de Portugeezen in het landschap Bikomi, dat ten Oosten van Oimoeti is gelegen, daden van soevereiniteit hebben geoefend door van de bevolking o.a. heerendiensten te eischen en een onzer hoofden, die niet aan de bevelen der vreemdelingen wenschte te gehoorzamen, op te lichten en naar Dilly over te brengen, waar men hem ondanks onzen eisch tot weder inlevering, hield, onder opmerking, dat Bikomi (en het grootendeels daarin gelegen landschap Toeanbaba) Portugeesch zou zijn.

Hierop is een krachtig protest van den resident te Koepang gevolgd en het ijerig door-patrouilleeren in Bikomi door onze troepen. Dit had tenminste tot gevolg, dat den Portugeeschen commandant van Oikoesi op een tocht door ons gebied naar Noimoeti kon worden aangezegd om binnen drie dagen naar Oikoesi terug te keeren „zullende zulks na dien tijd niet meer door ons over Nederl. gebied worden toegelaten”. Aangezien de commandant besefte, dat hij anders een vliegmaschine zou moeten laten overkomen om hem naar Oikoesi terugtebrengen, voldeed hij — onder protest — aan de aanzegging.

Inmiddels was in Bikomi, dus op Nederl. gebied, bij de grens van Oikoesi door de Portugeezen een aarden versterking opgeworpen en met 120 man en eenige kanonnen bezet.

N.V. BERLITZ-SCHOOL Mij.

welbekend bij allen die met verlot in Nederland vertoeven. Noordeinde alleen 42^B, boven Maison KRUL. Telefoon 6318.

TALEN: DUTSCH, ENGELSCH, FRANSCH, ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ. door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten. Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op het juiste adres Noordeinde 42b, boven maison Krul.

Exploitatie-Maatschappij

PARKEN „GROOT-HAESEBROEK” en „OUD-WASSENAAR”.

Kantoren { WILLEM DE ZWIJGERLAAN 3, Den Haag, Telefoon SCHEV. 621. „KLEIN-HAESEBROEK”, Wassenaar, „ HAAG 419.

Wie het geheele jaar door genieten wil van prachtige natuur en heerlijke lucht, Wie lage belasting wil betalen en toch van het stadsleven wil genieten, Wie rust verlangt na zijn werk . . . . . Die bouwt op „OUD-WASSENAAR” of „GROOT-HAESEBROEK”. Grond tegen lage prijzen, zuivere zandbodem en drinkwater, electriciteit voor kracht en licht aanwezig. Uitmuntend ingericht HOTEL „KASTEEL OUD-WASSENAAR”, Gedurende de zomermaanden thee- en diner-concert. Uitstekende keuken, wijnen van bekende huizen. Geregeld AUTO-DIENST op Den Haag, gemakkelijke verbinding met Rotterdam. Inlichtingen te Kantoren der Maatschappij of bij de Architecten der Mpij. Z. HOEK en J. TH. WOUTERS Waldeck-Pyrmontkade 133, Den Haag, Telef. Haag 2608.

Opgericht 1840. **Pianohandel.** Hofleverancier. Tel. 3689. Hoofdvertegenwoordiger: Kastner AutoPiano's, Schledmayer, Ritmüller, Rachals, Dörner. ELECTR. PIANO'S „VIRTUOS”. ABONNEMENTEN OP ONZE NOTEN-ROLLEN-BIBLIOTHEEK WORDEN DAGELIJKS AFGESLOTEN. Verhuren van Piano's en Vleugels door 't geheele land. **C. F. VAN DER DOES,** L. Houtstraat 9. Telef. 3689. DEN HAAG.

CROES & Co., Spui 231, DEN HAAG, METAALWARENFABRIEK, fabriceren met steeds toenemend succes hun Nieuw-Systeem WARM ETENDRAGERS (Koksblak), voor uitzending van Warmblijvende Diners, - voorzien van dubbele isoleerende wanden, - 2 3 4 6 persoons f4.- f4.50 f5.- f6.50 per stuk, dezelve met aluminium binnenwanden f5.25, f6.-, f6.75 f7.75 per stuk. Bijbehorende stellen Schaaltjes en Deksel Email . . . . . f2.25, f2.50, f3.-, f3.50 Aluminium . . . . . -3.25, -3.50, -4.25, -4.75 Alum. Tusschendeckels -1.- -1.25, -1.50, -2.- per stel. Bij groote hoeveelheid speciale prijs. EXPORT naar OOST en WEST. TELEPHOON 3709.

Firma OFFERHAUS & DE WAARD (APOTH. ASS. N.W.) Magazijn van Verband- en Ziekenverplegings-Artikelen. BINNEN- en BUITENLANDSCHE GENEESMIDDELEN Enz. Dépôt van SUEZTHEE. Geneeskrachtige Wateren & Eau de Colognes. COPERNICUSPLEIN 16 hoek VALKENBOSCHLAAN DEN HAAG. Telefoon 4353.

A. J. VELLEKOOP, — ENGLISH TAILOR. — Uitrustingen voor Oost- en West-Indië. REGENTESSELAAN 74, = 's-GRAVENHAGE. =

WEST-INDIË.

SURINAME.

In deel XVI No. 4 (1899) van het Tijdschrift v. h. Kon. Ned. Aardrijksk. Genootsch. werd bij eene bespreking van Loth's „Kaart van Suriname" o.m. het volgende opgemerkt:

.....In de rede waarmede de Minister van Koloniën, de heer Cremer, de Nederl. West-Indische tentoonstelling te Haarlem opende, twees Zijne Excellentie er op, dat onze Koningin groote liefde voor Suriname koestert en haar jeugdige krachten wensch aan te wenden om die kolonie tot meerderen bloei te brengen. Ik ben overtuigd de tolk te zijn van allen, die belangstellen in Suriname, wanneer ik de hoop uitspreek, dat de Koninklijke belangstelling zich ook moge uitstreken tot het onbekende gedeelte van deze meer dan twee eeuwen oude Nederlandsche kolonie, en dat, wanneer Hare Majesteit over eenige jaren — wij willen hopen in een niet te verre toekomst — opnieuw de opdracht van eene kaart van Suriname aanvaardt, er van een „darker Surinam" geen sprake meer zal zijn en geen plaats voor een ontbeuzeling als van den heer Pyttersen in zijn opwekkend woord in den „Catalogus der Nederl. W.-Ind. Tentoonstelling".....

„Welke stroomen hun oorsprong nemen op onbekende bergen en hoogvlakten daar in het binnenland; welke schatten er verborgen liggen in den bodem; welke natuurwonderen er gevonden worden, wij weten van dat alles niets en twee en een halve eeuw lang hebben wij er zelfs niet naar getracht er iets van te weten".....

Sedert deze woorden werden geschreven, zijn een 12-tal jaren voorbijgegaan. Hoe de daarin uitgesproken wensch in vervulling is gegaan, leze men in Prof. Went's interessant artikel in De Gids van 1 Augustus, getiteld: De ontdekking van „Onze West".

„Wellicht zal men zich verbazen — schrijft de hoogleeraar — over den titel van dit artikel en bij het lezen daarvan gedacht hebben aan een historische verhandeling. Wat ik hier vertellen wil, is wel geschiedenis, maar geschiedenis van de laatste tien jaar en toch is de titel van het stuk niet onjuist, want inderdaad was het grootste gedeelte van Suriname tot voor korten tijd voor ons onbekend land en pas thans kunnen wij verklaren, dat wij in hoofdtrekken weten, hoe het land er uit ziet, dat het land ontdekt is. Tien jaar geleden was 2/3 van de kolonie volslagen terra incognita, thans is de witte plek op de kaart van Suriname verdwenen"....

Daarna geeft de schrijver een uitvoerig overzicht van het werk der Nederlandsche ontdekkingsreizigers en geleerden, gedurende de laatste tien jaar in Suriname en de Ned. W.-I. eilanden verricht. De voorbereiding en het verloop der verschillende expedities worden geschetst, waarbij men, voor het eerst, de namen bijeen vindt van hen, die de tochten hebben voorbereid en geleid, van de verdere deelnemers aan de exploraties en van hen, die het op de reizen verzamelde materiaal hebben bewerkt, voor zooveel dit is geschied.

Dat moet onze regeering en hem, wien zij het werk opdroeg, tot eer strekken.

Het werk is gedaan, goed en met pieuse hand. 't Zal steeds de vraag blijven, wat uit een oogpunt van kunst en van pieteit voor het verleden, de voorkeur verdient: het intact laten van de tot ruïne vervallen overblijfselen van het verleden, om ze te laten terugkeeren tot de natuur, waaruit alles zijn oorsprong nam en alles terugkeert; dan wel het redden ervan, het terugdrijven der natuurkrachten, die het zouden willen medeslepen, het weder opbeuren en herstellen, het terugbrengen tot den vorm, dien het eertijds moet hebben bezeten.

De kunstenaar, de dichter en de geleerde zullen aan het eerste de voorkeur geven; de tijd, de vegetatie, de inwerking, op talloze wijzen van de natuurkrachten, geven aan het vervallen bouwwerk veelal een onvergankelijk bekoorlijkheid en aantrekkelijkheid, een schoonheid en een wijding, welke zij in den oorspronkelijken staat van volkomenheid misschien niet bezaten.

Het wegnemen der zich over de steenen rondslingerende vegetatie, het opruimen der nedergevalen steenen, het weder oopenleggen daarvan kan heiligschennis beteekenen — hoe zorgvuldig ook gedaan, kan daardoor van iets wonderbaarlijk moois iets worden gemaakt, dat smakeloos is, onbekwaam om het kunstgevoel op te wekken, het gemoed te beroeren, terwijl het voor den geleerde, die 't oude wensch terug te vinden, ongestoord in den oorspronkelijken vorm, geen waarde meer heeft.

Het voorbeeld stelt zich van de heidelbergse

In het kort samengevat, kunnen de grieven tegen de Portugeezen als volgt worden beschreven:

Het oefenen van soevereiniteit in Maukatar (wel de geringste grief, omdat hun dit landschap toch toe zou komen.

Hetzelfde ten opzichte van Lakmaras, wat het verdrag hun niet had toegewezen; het verwoesten van die streek.

Hetzelfde ten opzichte van Bikomi en Toean Baba waarop zij, hoe ruim ook beschouwd, geen rechten kunnen doen gelden; het oplichten van het hoofd uit die streek, die nog steeds wordt aangehouden.

Het oprichten van versterkingen op Nederlandsch gebied te Kota Lakmaras, Boeloe-Boeloe en in Bikomi.

Te Noit Toko, tusschen de twee Portugeesche enclaves gelegen, is een civiel gezaghebber geplaatst.

Atoepoepoe is, gelijk wij opmerkten, de standplaats van den controleur van Beloe..

Te Besikama aan de Zuidkust staat een posthouder.

Waartoe de machtsontplooiing aan de grens dienen zal? Waartoe de troepen zullen worden gebruikt?

Wij kunnen er hoegenaamd niets van zeggen. Evenals ten opzichte van de zending van de „Hertog Hendrik", betwaart de regeering in deze zaak de uiterste geheimhouding.

Wel schijnt de machtsontplooiing meer nog te zijn bedoeld om indruk op de bevolking binnen ons gebied, dan wel op de Portugeezen, te maken — hoe wel vast moet staan dat krachtig ingrijpen den aanvoerder bevolen is, zoodra daartoe van Portugeesche zijde aanleiding mocht worden gegeven. Het brutale optreden der Portugeezen, de vexaties, waaraan zij van de zijde dezer slechte burens blootstonden, hebben bij de grensbewoners wel de indruk moeten vestigen, dat wij niet in staat waren hen te beschermen. Machtsvertoon zou hun moeten bewijzen dat dit toch werkelijk wèl het geval is.

Indien niet de eenige reden — wij hopen dat het niet de eenige is — dan is het er toch in ieder geval eene.

Wij kunnen ons echter niet voorstellen, dat al deze troepen enkel maar zouden worden gebruikt om een militairen marsch door de rimboe aan de Portugeesche grens te maken en daarna weder terugtekeeren..... terwijl het lieve leventje aan de grens weder zou beginnen, zoodra zij aan Lakmaras, Oikoesi e.s. den rug zouden hebben toegedraaid. Alles in afwachting van een beslissing door het Hof van Arbitrage wie weet over hoeveel jaren! te vellen.....

Wij kunnen niet anders doen dan afwachten."

* *

De Jav. Courant brengt nog de volgende officiële mededeeling:

Ten vervolge van het in de Jav. Courant van 7 dezer No. 51 voorkomend bericht betreffende den toestand op het eiland Timor wordt medegedeeld dat de daarin bedoelde aanvullingstroepen, gedeeltelijk 19 dezer van Batavia, gedeeltelijk 21 dezer van Soerabaja vertrekken, ter versterking van het Nederlandsch gezag bij de grensstreken op genoemd eiland.

De politieke toestand aldaar bleef onveranderd.

FEUILLETON.

De restauratie van de Bôrô-Boedoer. *)

Een belangrijk werk, dat na voltooiing ongetwijfeld de aandacht van geleerden, kunstenaars en wijsgeeren over de geheele wereld zal trekken, is sedert een viertal jaren in Midden-Java ondernomen.

Het is thans de voltooiing nabij. Nog weinige maanden slechts moet er gewerkt, betrekkelijk nog slechts weinige steenen behoeven er op elkander gelegd te worden en dan zal het werk gereed zijn, zal de groote arbeid van de restauratie van de Bôrô-Boedoer zijn beëindigd.

Dat zal een glorie voor Nederl.-Indië beteekenen. Van het mooie Java is de overweldigend grootsche tempelruïne van Bôrô-Boedoer het meest bekende monument; geen reiziger van beteekenis bezoekt Java of hij laat zich brengen naar den wonderen steenhoop, ruïne van een der grootste, schoonste en meest belangwekkende bouwwerken op deze aarde.

Nederland heeft dezen schat van gebouwen en gebeeldhouwen steen, die met de heerschappij over dit land aan zijn zorg was toevertrouwd, behoed, voor verval, er het voortbestaan van verzekerd; het heeft in dit opzicht zijn plicht zoowel tegenover het voorgeslacht, van het welk het die wonderen erfde, als tegenover het nageslacht vervuld; en daarbij heeft het het tot onherkenbaar wordens toe afbrokkelend kunstwerk voor een deel zijn oorspronkelijken vorm weten terug te geven.

*) Overgenomen uit de Javabode.

PEEK & CLOPPENBURG

- Wagenstraat 12-14-16 -
Spuistraat 13 - DEN HAAG.
VERDER IN ALLE STEDEN.

□ HEEREN- en KINDERKLEEDING □
□ UITRUSTINGEN □
HOEDEN HEMDEN ONDERGOEDEREN

C. FORTMANN,
SPUISTRAAT 10, DEN HAAG.

GROOTSTE KEUZE
in TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS, VORKEN,
:- MESSEN, LUXE en HUISHOUDELIJKE ARTIKELN. :-
Verzendingen onder garantie van gawe overkomst.

H. ZUMPOLLE - 's-Gravenhage

VEENESTRAAT 29 — Teleph. 4105.
KOFFERS, TASSCHEN, LEDERWAREN.
Grootste en meest gesorteerde Magazijnen
in NEDERLAND.
Vraagt GEÏLL. PRIJSCOURANT.

EERSTE ROTTERDAMSCHER
ROTTERDAM,
Oudehavenkade No. 1, Plan C.
Hoofdvertegenwoordiging in Nederl.-Indië:
De Heeren VAN HEUSDEN en MEES,
Kali-Besar, Batavia.
Zeer vrijgevege Polisvoorwaarden.
VERZEKERING.

RESTAURANT 1e ÉTAGE.
Plat du Jour f0.50 - à la carte - Dinners f0.90, f1.40,
f2.— 's Avonds na 8 uur Plat du Soir f0.75.
AUG. KNAPPSTEIN, Vlamingstr. 15-17
DEN HAAG. Telef. Interc. 2479.
PARTERRE:
Melksalon, Lunchroom - Koude en warme spijzen.

BREDA.
BOSCHRIJKE OMGEVING.
WONINGINRICHTINGEN
in huur.
Groote Markt 50. P. HEIJMAN.

F. L. VAN BOMMEL,
VLAMINGSTRAAT 8-10 - DEN HAAG.
TELEFOON 5501.

DAMES- EN HEEREN MODE-ARTIKELN
HANDSCHOENEN
Speciale Afdeling Heerenhoeden en Petten

Men vindt ook vermeld waar de medegebrachte collecties een onderkomen hebben gevonden.

Zijn eigen zeer belangrijk botanisch en landbouwkundig onderzoek in Suriname en op de W.-Indische eilanden, een tiental jaren geleden gedaan — zie de rapporten in de Koloniale Verslagen van Suriname en van Curaçao van 1902 e. v. — laat de hoogleeraar onbesproken.

Na een kort overzicht van de Corantijn-expeditie te hebben gegeven, zegt de heer Went: „Hoewel te uitvoerige bijzonderheden omtrent de resultaten van dezen laatsten tocht nog niet bekend zijn gemaakt, mag men aannemen dat thans gezegd kan worden: Suriname is ontdekt, de witte plek op de kaart is verdwenen. Hoewel natuurlijk wat de details betreft nog zeer veel onbekend is, weet men nu in groote trekken hoe het binnenland van Suriname er uit ziet. En met voldoening kan gezegd worden, dat dit alles bereikt is in den korten tijd van tien jaar, hoe kort vooral in vergelijking met de paar honderd jaar, waarin wij Nederlanders de kolonie Suriname reeds bezitten, zonder dat men omtrent het binnenland veel te weten was gekomen.”

Op een overzicht van hetgeen door de reizigers verzameld is volgt deze opmerking: „Verzamelen alleen is echter niet voldoende: wil zulk een tocht resultaten opleveren; het verzamelde moet bewerkt worden door bevoegde personen en daarna moet die bewerking op schrift gesteld en gepubliceerd worden. Het spreekt eigenlijk zoo vanzelf, dat men het haast voor onnoodig zou kunnen houden, dat deze opmerking hier nog gemaakt wordt en toch blijkt dikwijls dat een zoo eenvoudige zaak zelfs in regeeringskringen niet altijd ingezien wordt. Men geeft bijv. subsidie voor de een of andere expeditie, maar begrijpt dan niet, dat de kosten voor publicatie der verkregen resultaten — waarmee natuurlijk niet bedoeld wordt een populair reisverhaal — noodzakelijk bestreden moet worden, wil de geheele expeditie niet als waardeloos beschouwd worden.”

Hoogst verblijvend — dit ook in verband met den in 1899 uitgesproken wensch hierboven aangehaald — is de mededeeling van Prof. Went dat het in de bedoeling ligt nu spoedig een geheel nieuwe kaart van Suriname het licht te doen zien.

Moge deze niet lang op zich laten wachten. Overweging verdient het, gelijktijdig een kaart te publiceren, geschikt voor schoolgebruik.

Aan het einde van zijn artikel zegt Prof. Went: „Moge in de twintigste eeuw het onderzoek van Suriname en onze West-Indische koloniën verder gaan zooals het in het eerste tiental jaren van die eeuw zoo schitterend begonnen is, dan zullen de pruttelaars in die koloniën, die geld aan onderzoek besteed, nutteloos weggegooid worden, wellicht nog eens gaan inzien, dat ook direct nut uit zulk een onderzoek kan voortvloeien. Daarnevens echter levert Nederland het bewijs, dat het als koloniale mogendheid op den eersten rang wil blijven en zoo mogelijk zijn bureu vooruit wil trachten te komen.”

Als een uitloeijsel van de onderzoekingen der laatste jaren, mag in zekeren zin ook beschouwd worden, de publicatie van een „zakflora voor Suriname” eerste gedeelte, door Dr. A. Pulle, Lector aan de Rijks-Universiteit te Utrecht. Het boek is de tweede uitgave van het v.

slot-ruïne, onovertroffen grootsch in zijn verval, en waaraan het langs de omgestorte muurbrokken opklimmende groen of het loover, dat als sluiers van de tusschen bressen en spleten te voorschijn tredende boomen afhangt, een schoonheid verleent, welke het oorspronkelijk bouwwerk, hoe mooi het anders ook geweest moge zijn, nooit in die mate kan hebben bezeten. En nu is een deel van die ruïne met een geheele gevelzijde gerestaureerd, terwijl het overige intact bleef. Zoo ooit een vlek een kunstwerk hinderlijk heeft ontsierd, dan is het hier, waar de nieuw opgetrokken in alle details herstelde gevel, bleek en nieuw, burgerlijk tegen de verweerde, begroeide, oud-aristocratische omgeving vloekt. Van verder herstellen, verheeren van het schonere, wat de natuur maakte van het door menschenhand gevrochte schoone, is gelukkig na dezen misslag afgezien.

Men zou kunnen meenen uit dit voorbeeld de les te moeten trekken, dat het beter ware geweest ten opzichte van de Bôro-Boedoer de natuur vrij spel te laten, alle inmenging te beperken tot een afweten van al te direct ruïneuse invloeden. Maar dan zou men zich vergissen — want de gevallen zijn niet gelijk te stellen. Toen tot een restaureeren van de Bôro-Boedoer werd besloten — een restauratie in beperkten zin en van geheel anderen aard als die van den Heidelberger slotgevel (aangezien bij de Bôro-Boedoer niet anders is gedaan dan de gevonden stenen weder op de plaats te leggen, waar zij vandaan waren gerukt) — werd het werk der na-

Eedenfonds en is verschenen als bulletin No. 47 van het Koloniaal Museum te Haarlem. Voor hen, die zich in Suriname met botanische studiën bezig houden is deze zakflora een ware uitkomst, al is ze beperkt tot de families en geslachten van de Vaatkryptogamen en Phanerogamen.

„Zooals uit den titel blijkt — schrijft Dr. Pulle in de inleiding — zijn er nog andere plannen hangende. Het is waarschijnlijk niet onmogelijk om bij voldoende beperking van het te onderzoeken gebied, ook de soorten binnen afzienbaren tijd te behandelen. Het hier bedoelde kleinere gebied zal uit den aard der zaak de omtrek van Paramaribo zijn, het secundaire bosch in de nabijheid van de stad, de rivier-oevers, enkele deelen van de savannen, de randen der wegen, de tuinen en plantages. De schr. hoopt, met den steun van de commissie voor het v. Eedenfonds, binnen enkele jaren gedurende eenige maanden in de kolonie te vertoeven, en daar het materiaal te verzamelen voor het tweede deel van deze zakflora.”

De dagbladen brengen het bericht van het overlijden van mej. Elise Haighton, hier ter stede, die een groot deel van haar werkzaam leven gewijd heeft aan de vrouwenbeweging. Herinnerd moge hier worden, dat zij, in 1885 met Gouverneur Mr. H. J. Smidt naar Suriname gegaan, aldaar gedurende eenige jaren werkzaam is geweest als leerares aan een openbare school voor m. u. l. o. te Paramaribo.

WAT DE INLANDER ZEGT.

De Inlandsche Veeartsenijschool te Buitenzorg.

Ter verspreiding onder het publiek, dat van den inhoud der Maleische nieuwsbladen kennis neemt, opdat dit daarmede, zooveel mogelijk, zijn voordeel zal kunnen doen, vestigt Alwi in de Oetoesan Melajoe van 8 Juni j.l., no. 45, eens de aandacht op het bestaan van de Inlandsche Veeartsenijschool te Buitenzorg. Daaraan wordt het navolgende ontleend:

Bij Staatsblad 1907 no. 16, werd bepaald, dat te Buitenzorg voor Inlandsche jongelieden, aan te wijzen door den Directeur van Landbouw, de gelegenheid zou worden geopend om te worden opgeleid tot Inlandsch veearts, welke opleiding zou plaats hebben deels aan de Landbouwschool ter plaatse, deels aan het daar op te richten laboratorium voor veeartsenijskundig onderzoek. Deze onderwijsinstelling is dus nu 4 jaren oud.

Het aantal leeraren bestaat uit drie gediplomeerde Nederlandsche veeartsen en eenige doktoren van het Laboratorium, onder leiding van den directeur, Dr. L. de Bleeck.

Het geheel behoort tot de bemoeienis van 't Departement van Landbouw.

De duur der cursus is minstens vier jaren, terwijl na afloop der studies met gunstigen uitslag een aanstelling tot Inlandsch veearts volgt onder toekenning van eene bezoldiging van f 75 's maands met drie 3-jaarlijksche verhoogingen van f 25 's maands.

Het reispeld bij dienstreezen bedraagt f 0.35 per paar en f 1 per dag voedinggeld.

De jongelieden die toegelaten wenschen te worden moeten voldoen aan de navolgende eischen:

tuur hierdoor niet aangetast; sedert lang toch heerschte deze niet meer over den bouwval. Zoo- véél zorg werd sedert de ontgraving op last van Raffles nog wel aan den bouwval besteed, dat zij van vegetatie in het groot — die den bouwvallen anders juist een groote bekoring verleent — werd zuiver gehouden. De Bôro-Boedoer was tot in 't einde der 19e eeuw een kale steenhoop, die voortdurend meer van zijn vorm verloor, zonder dat de aesthetische compensatie van de begroeiing werd toegelaten. De schoonheid bestond voornamelijk nog slechts in het détail.

De Bôro-Boedoer-ruïne kon er, gelijk het geval stond, bij een restauratie niet op achteruit, wel op vóóruit gaan. Enkel moest worden gevreesd, dat de prachtige kleur der steenen, die op vele plaatsen zouden dienen te worden uitgebroken, gewassen en afgebeiteld, om weder opnieuw te worden ingezet, te loor zou gaan. De tinten van den verweerden steen, schemerend door het goud en groen der fijne mossen lichten-vegetatie, schonken de gangen van den Bôro-Boedoer, vooral bij het invallen der zonnestralen, een buitengewone artistieke bekoring. En deze zou verloren gaan — maar men mag aannemen: slechts tijdelijk. Dit was dan echter ook vrijwel de de eenige verliespost, welke bij de restauratie van de Bôro-Boedoer zou vallen te boeken.

Het algemeen aanzien van den tempel, of liever het heiligdom, de stoepa, heeft door de restauratie enorm in schoonheid, zoowel als in interest gewon-

Speciale inrichting tot het vervaardigen van OVERHEMDEN en ONDERGOEDEREN, naar maat of volgens model.

G. Lörcher

DEN HAAG, Hoogstraat 32-32a.

Wormbonbons „Kenha” Uitstekend en lekker smakend middel tegen wormen.
Rhamnagar Regelt op de gemakkelijkste en meest pijnlooze manier den stoelgang. Het is een smakeloos, onschadelijk, plantaardig middel en vooral aan te bevelen voor lijdens aan aambeien.

Stoomlevertraan-Emulsie Aangenamste en gemakkelijkst verteerbare vorm der levertraan.
Quina-Laroche en QUINA-LAROCHE FERRUGINEUX. Tegen zwakte, gebrek aan eetlust, koorts, etc.; de laatste vooral tegen bleekzucht en bloedgebrek.

Eikel-Cacao Beste dagelijksche drank voor kinderen, zwakke en klierachtige gestellen; tevens geneesmiddel bij stoornissen der spijsverteringsorganen.

Melksuiker Chemisch zuiver; speciaal voor kindervoeding.

Peptovine Versterkingsmiddel bij onvoldoende spijsvertering, bevattende peptonen, welke direct in het bloed opgenomen worden.

Tamarinde-Bonbons Laxeerende vruchtenpastilles in confituurvorm.

Asthma-Sigaretten Geven onmiddellijke verlichting bij aanvallen van asthmalen. Ruim 30 jaren succes.

Salmiak-Pastilles De beste huismiddelen tegen hoest,
Bloemen-Pastilles en heescheid en keelpijn.
Mentha-Pastilles No. 2 met viooltjes-aroma.

Fabrieksmerk.
KRAEPELIEN & HOLM, Apothekers - Hofleveranciers, Zeist.

Van Londen Zaterdag 23 September naar Lissabon, Tenerife, Madeira, Gibraltar terug 12 October

kost slechts vanaf f 202 per s.s. MALOJA, 12500 ton groot.

Dit schip is het mooiste en grootste van deze route.

INLICHTINGEN bij de

Firma DE VRIES & Co.,
TELEPHOON 3969. 17 PRINSESTRAAT.

MAISON DROUOT

DEN HAAG
LANGÉ HOUTSTRAAT 7 en 2. - TELEF. 753.
GROOTSTE INRICHTING
TOT COMPLETE MEUBILEERING
BEHANGERIJ - STOFFEERDERIJ - EIGEN
MEUBELFABRIEK - ANTIQUITEITEN EN
KUNSTVOORWERPEN.

BERLIJN.

HOTEL HOF VON HOLLAND,
LOUISENSTRASSE 38.

HET EERSTE EN EENIG HOLLANDSCH HOTEL IN BERLIJN.
Kamers met 1 Bed van Mark 2 af, met 2 Bedden van Mark 4 af.

5 min. van BAHNHOF FRIEDRICHSTRASSE.
3 " " UNTER DEN LINDEN.

Minzaam aanbevelend, J. VAN VEELLEN.

Gescher & Kemper

DEN HAAG - VLAMINGSTRAAT 22.

Tapijten - Meubelen

RIJWIELEN.

DE GLORIE VAN HOLLAND.

:-: PRIJSCOURANT GRATIS EN FRANCO. :-:

DESGEWENSCHT GEMAKKELIJKE CONDITIES.

COLUMBUSSTRAAT 76. - Tel. HAAG 2643. - Kantoor 8-6 uur.
H. W. DOHNA, Civ. Ingenieur, Fabrikant.

a. leeftijd van 18 tot 20 jaar;
 b. bekendheid met de Nederl. taal;
 c. overlegging van een diploma van het eind-examen der opleidingsschool voor Inl. ambtenaren, of van de Kweekschool voor Inlandsche onderwijzers te Fort de Kock, dan wel overlegging van het bewijs, dat men van de IIIe in de IVe klasse eener Hoogere Burgerschool is bevorderd.

Het onderwijs is gesplitst in twee deelen, n.l. de theoretische en de praktische vakken.

Het eerste gedeelte omvat 26 vakken, n.l.: natuurkunde; scheikunde; plantkunde (anatomie, physiologie, microscopie, systematiek); voeder-, vergift- en artseneijplanten; dierkunde (schadelijke insecten); algemeene bacteriologie; ?.....; ontleedkunde; histiologie en physiologie; bijzondere ziektekunde en geneesleer; algemeene geneesleer; algemeene heilkunde; heilkunde en operatieleer; heilkundige ontleedkunde; verloskunde; hoefziekten; hoefbeslag; ?.....; geneesmiddelen en vergiffler; artseneijmengkunde; hygiëne; landbouw-scheikunde; algemeene landbouw; veeartseneijkunde-politie; Duitsch.

Met de theorie van de praktische vakken wordt reeds in de Iste klas begonnen, terwijl bovendien nog smidswerk wordt geleerd teneinde — zoo noodig — hoefbeslag te kunnen leggen.

Het onderwijs in het medische gedeelte heeft plaats in de IIIde en IVe klas, terwijl de leerlingen bovendien nog elken morgen ten zeven ure de kliniek bezoeken.

Het kliniekgebouw ligt in de nabijheid van het hoofdgebouw der scholen; de kralen voor de zieke dieren kan men aantreffen achter het kliniekgebouw. De behandeling van het zieke vee geschiedt geheel belangeloos. De studiewerken, welke bij het onderwijs gebruikt worden, zijn meestal Deutsche werken en dat is de reden, dat de Deutsche taal als afzonderlijk studievak is opgenomen.

Reeds in het eerste studiejaar wordt met het onderwijs in die taal begonnen.

Schrijf- en leermiddelen worden door de regeering gratis verstrekt; alleen moeten de leerlingen de gereedschappen, die bij de praktische vakken gebruikt worden, als messen, scharen, naalden, penceelen, tangen, microscopen enz., bij het eindigen der studies terugbetalen, hetgeen geschiedt kan bij maandelijksche pajementen van f 10.

De leerlingen ontvangen van regeeringswege een toelage van f 25 's maands voor voeding, kleeding en huishuur, welk bedrag bij goed gedrag en behoorlijken ijver wordt verhoogd in de IIIe klas tot f 30 en in IVde klas tot f 35 's maands.

Aangezien geen internaat bestaat wonen de leerlingen gewoonlijk in clubjes van 2 à 3 personen in eigen woning, met en zonder pension. Dientengevolge is de onderlinge aaneenschuiving niet zoo groot als bij de jongelieden op de Doctor Djawaschool en op de kweekschool voor Inl. onderwijzers te Fort de Kock, waar zij intern zijn. Ten einde dit bezwaar te ondervangen heeft de Directeur der instelling een soort van sociëteitsgebouw opgericht, waar men el-

nen. En de poëzie, de wijding, welke er van uitging, is niet, gelijk in andere gevallen, door de aangebrachte herstellingen gedood. En dit is ontzeggelijk hieraan te danken, dat met zoo grooten eerbied voor het verleden, met zooveel liefde voor het bouwwerk door den hersteller te werk is gegaan. Een eerbied, die zich o. a. hierin toonde, dat terwijl de herstellingen met de ter plaatse en in den omtrek gevonden steenen werden uitgevoerd, enkel aangevuld met naar het model der andere nagebouwene, geen enkel geornamenteerde steen voor de herstelling werd aangemaakt.

De pretentie heeft men dan ook niet gehad het heiligdom weder terug te geven, gelijk het zich vóór zooveel eeuwen, nieuw vertoonde; enkel heeft men getracht bij het weder oprichten der nedergebrokkelde steenmassa's den ladder der eeuwen tot zóó hoogen sport op te klimmen, als met mogelijkheid te bereiken was.

De herstelde Bôro-Boedoer is geen in zijn oorspronkelijken vorm weder opgetrokken tempel, zooals bijv. het groote boeddhistische heiligdom van Boedha-Gaya in Birma (de plek, waar, volgens de overlevering Boedha tot volmaakte kennis en inzicht kwam, na zesjarige vasten en overpeinzing), welke tempel in 1882 door het in dat pas veroverde rijk opgetreden Britsche bestuur naar de bestaande oude beschrijvingen volledig werd hersteld. 1)

Dit is met de Bôro-Boedoer geenszins het geval; het heeft ook niet als de Boedha-Gaya-tempel, die zich in een Boeddhistisch land bevindt, nog een bestemming als heiligdom te vervullen. *)

1) De deblayering van Cornelius is niet volledig geweest. Tijdens de opname door Wilsen (1851-54) waren nog enkele gaaderij-gedeeltes met grond en puin bedolven. Ook op de cirkelvormige terrassen werd de ontblootting blijkbaar slechts zóóver doorgevoerd, als noodig was om betrouwbare bouwkundige teekeningen van het geheel te kunnen vervaardigen.

lander regelmatig kan ontmoeten.

Het aantal leerlingen bedraagt thans 20, waaronder 9 jongelieden van Java; 4 van Sumatra's W. kust; 3 van Tapanoei; 3 van Menado en één jongeling van de Lampongsche districten.

De toelating heeft éénmaal 's jaars plaats na afloop van de vasten maand, terwijl elk jaar een eind-examen wordt afgenomen.

De aanvraag tot toelating moet geschieden bij gezegeld rekest (f 1.50) en gericht aan den Directeur van Landbouw, onder opgave van:

- de scholen waar men onderwijs heeft ontvangen;
- leeftijd;
- geboorteplaats;
- naam van den vader.

De aanvrager mag daarbij niet vergeten te vermelden, dat een toelage wordt verlangd.

Ook is het goed een geneeskundige verklaring bij te voegen, waaruit kan blijken dat men gezond van lichaamsgestel en geschikt voor den arbeid van den algemeenen dienst is.

De onkosten van de heen en terugreis van en naar de woonplaats der leerlingen, worden door de regeering vergoed.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Een nuttig werk. — Een door den eersten secretaris van de Tiong Hoa Hwe Kwan Vereeniging, den heer Tan-Kim-Bo, geteekenden rondzendbrief, is onder de leden dier vereeniging in Ned.-Indië verspreid, teneinde hunne aandacht te vestigen op de verschijnselen, die de aanwezigheid van de pestziekte bij den mensch verraden en op de middelen ter bestrijding en genezing dier ziekte, zooals die bij den tegenwoordigen stand der wetenschap bekend zijn.

Men heeft getracht den inhoud van dat schrijven ook aan anderen bekend te maken en daarvoor de hulp der redacties van de verschillende Maleische nieuwsbladen ingeroepen.

Een exemplaar daarvan is in de Bintang Atjeh van 30 Mei 1911, no. 6, opgenomen en op die wijze ter kennis van de leden gebracht.

Het eerste Chineesche Kabinet. — Aan de Ho Po van 14 Juni j.l., no. 423, is onder meer het navolgende ontleend.

Zoowel de Europeesche als de Maleische pers heeft reeds herhaaldelijk in de nieuwsbladen melding gemaakt van het feit, dat in Groot-China de instelling van een Kabinet op Westerschen voet in het leven was geroepen en toen die gelegenheid aangegrepen, aan het groote publiek te toonen den ernst, die bij het, Chineesche opperbestuur voorzat om het staatsbestel van Groot-China te reorganiseeren in modernen zin.

In het algemeen is dat streven en de instelling van een regeringskabinet door alle Chinese stammen, zoowel binnenslands als buiten-

De gerestaureerde Bôro-Boedoer is nog steeds een ruïne, wat zij ook moet blijven.

Van de Bôro-Boedoer zullen wij niet trachten hier een beschrijving te geven.

Ons doel is niet van het heiligdom te spreken, maar alleen van de uitgevoerde herstellingen.

Toch willen wij hier in herinnering brengen, dat het bouwwerk een opeenstapeling is van vierkante en cirkelvormige terrassen van gehouwen steen, welke een heuvel omkorsten. Geen kamer of tempelhal bevat het; het heilige der heiligen is de groote gesloten klok of dagob op den top. Daarheen richten zich in den ouden tijd de schreden der pelgrims die de trappen, in het midden der naar de windstreken gerichte zijden, waren opgeklimmen en, na de gangen om de vierkante terrassen te zijn omgelopen — door hetgeen de beeldhouwwerken langs de terrasmuren aangebracht te aanschouwen gaven, steeds in meer gewijde en meer geconcentreerde stemming gebracht, opstegen naar het symbool van het allerhoogste.

Omtrent de ouderdom van de Bôro-Boedoer schen-

*) Sir Monier Williams, die het herstelde heiligdom bezocht, ontmoette in de kleine gewelfde kamer onder den reuzentoren, waar het voornaamste Boedha-beeld te vinden is, vijf birmeesche pelgrims uit Mandalai, die hier hun godsdienstplichten kwamen vervullen. Zij legden o. a. hun offers vóór het beeld neer. Die offers bestonden uit rijst, vruchten, groenten, bloemen, blikjes sardines, beschuitjes van Huntley & Palmers, fleschjes eau-de Cologne van Maria Farina om de heilige boomden mede te besproeien, en een groot aantal pakken goudblad. Met het goudblad werd het beeld belegd.

Dergelijke bedevaarten zijn natuurlijk in een niet boeddhistisch land als Java uitgesloten; maar geofferd wordt bij de ruïnen op Java toch wel. Schier in elk vervallen heiligdom vindt men schotels met geringe offeranden van bloemen en spijzen neergezet.

Als een merkwaardigheid kan hier worden aangeteekend, dat zich vroeger op het terras achter dezen tempel van Boedha-Gaya een Pipal of heilige vijgenboom bevond, volgens de overlevering, de eigen boom, waaronder Gautama zijn overpeinzingen had gehouden. Bij de restauratie van den tempel moest de boom worden weggenomen. Men plantte hem over in een naburigen tuin, waar hij wederom het voorwerp werd van de aanbidding der geloovigen. Maar deze kon hem niet voor spoedig afsterven redden.

P. ABRAHAMSON,

HOFJUWELIER,

VEENESTRAAT 27. SPUISTRAAT 56/58. PRINSESTRAAT 34.
 Tel. 2515. Tel. 40. Tel. 2823.

— DEN HAAG. —

INKOOP tot de hoogste waarde van INDISCHE BRILLANTEN,
 DIAMANTEN, GOUD, ZILVER en PLATINA. TAXATEUR.

Voor gemeubileerde Woningen

wende men zich tot de Firma

N. V. H. CORSMIT BROSSOIS & Co.

Bezuidenhout no. 1 - Tel. 811 & 6423

die altijd Woningen beschikbaar heeft

-- om direct te betrekken. --

Meer dan 100 tevredenheidsattesten ter inzage

A. SCHARENBERG,
 HOFLEVERANCIER.

NIEUWZILVER- EN NIKKELWERKEN

HUISHOUELIJK LUXE

TELEPH. INTERC. 2443.

HOOGSTRAAT 15, - 's-GRAVENHAGE.

EET GEEN KLEF BROOD.
 De Luxe-Bakkerij

SUMMUM LEVERT
- HET -

SMAKELIJK DOORBAKKEN en bovendien **VERPAKT** zonder prijsverhoging.

Telef. 1035. Prinsegr. 126-126a. 's-GRAVENHAGE.

DE BAS & Co., Bankiers
 NOORDEINDE 64c :: 's-GRAVENHAGE

belasten zich met alle **BANKZAKEN.**

— SAFE-INRICHTING. —

Heineken's
Glazenwasscherij

STOOM JALOEZIEËN- en
 ROLLUIKENFABRIEK. --

Fabriek v. Geschilderde
GORDIJNEN
 in meer dan 500 dessins. □ □ □

„Klenus” Stofzuig-
 machine.

--: HOF- EN RIJKSLEVERANCIERS. --:

— 's-GRAVENHAGE. —

--: KETTINGSTRAAT No. 6. --:

TELEFOON 2478.

slands en dus ook door de Chineezers in Nederl.-Indië, met vreugde begroet, terwijl de verdere loop der zaken door allen met de grootste belangstelling wordt gevolgd. Bij het in functie-treden van het eerste kabinet zijn verschillende belangrijke betrekkingen, als de 1e secretaris van het Rijk, het lidmaatschap van den Raad van State, van den Rijksraad enz., opgeheven, doch men is van de kennis en de ervaring der functionarissen partij blijven trekken door hen een plaats in het kabinet of bij anderen, tak van dienst te geven.

Het tegenwoordig Kabinet is samengesteld als volgt: Prins Ching, Permanent 1e Voorzitter; Na Tung en Hsu-Shih-Chang, plaatsvervangers van den Voorzitter; Liang-Tim-Yen, Minister van Buitenlandsche Zaken; Hertog Tsai-Tse, Minister van Financiën; Shen-Chin, Minister van Binnenlandsche Zaken; Generaal Yin-Chang, Minister van Oorlog; Prins Tsai-Hsun, Minister van Marine; Tang-Ching-Tsung, Minister van Onderwijs; Sao-Chang, Minister van Justitie; Prins Pu Loen, Minister van Landbouw; Sheng-Hsun-Hoaij, Minister van Verkeer; Shou-Chi, Minister van Koloniën.

Zowel de wapens, als de pen en de spade zijn dus in het Kabinet vertegenwoordigd.

Ieder lid van het Kabinet is verantwoordelijk voor den gang van zaken in zijn ressort en verplicht inlichtingen te verstrekken aan en antwoorden te geven op de vragen van het kabinet.

De voorzitter heeft de leiding van de zaken in het algemeen, in overeenstemming met de bevelen welke van de zijde van den Keizer worden gegeven, terwijl hij tevens toezicht houdt op het beleid van de gouverneurs in de provinciën. De beslissing over geschillen tusschen de ministers onderling is aan hem voorbehouden. De handtekening van den Keizer — thans Prins-Regent — onder een besluit, moet vergezeld zijn van de handtekening van den Voorzitter van het Kabinet en van den betrokken minister. Behalve dit Kabinet van ministers, staat nog een Geheim Kabinet ter beschikking van den vorst, dat als de rechterhand des Keizers wordt beschouwd. Daarin hebben 30 leden zitting, onder leiding van een voorzitter. Bovendien zijn nog tal van adviseurs aanwezig, die echter geen stem hebben bij de beraadslaging over onderwerpen.

Door het instellen van deze twee kabinetten, heeft de tegenwoordige Prins-Regent getracht tegemoet te komen aan de wenschen van de Jong-Chineesche partij en tevens de spoedige uitvaardiging van de Chineesche grondwet, waarnaar verlangend wordt uitgezien, voorbereid.

De politie te Buitenzorg. — In de *Perniagaan* van 14 Juni j.l., no. 130, wordt vermeld, dat, met ingang van die maand, de nachtwacht in de Chineesche vestiging te Buitenzorg met vier man Europeanen is versterkt.

Dit is geschied in het belang van de veiligheid in het Chineesche kamp aldaar, welke nog steeds te

ken geen directe gegevens licht. Uit een in 1886 door IJzerman ontgraven inschrift op het fundament kon, enkel uit den aard van de gebezigde letterteekens, worden afgeleid, dat het heiligdom ongeveer elf eeuwen oud moest zijn. Van het bouwwerk maakt geen enkel Javaansch historisch geschrift melding. Slechts wordt in een oude kroniek op twee plaatsen het woord Bôro-Boedoer gevonden. Melding gemaakt van de ruïne vindt men het eerst in 1710.

De volkomen vergetelheid waarin het heiligdom en ook andere van Midden-Java bij de Inlandsche bevolking waren geraakt, heeft de onderstelling doen opperen, dat zij, om de een of andere oorzaak, misschien van politieke aard, waarschijnlijk nog om een reden, verband houdend met verschijnselen van vulcanischen aard, lang nog vóór de Islam zich op Java vestigde en de bevolking tot anderen eeredienst overging, waren verlaten. Tegen de tiende eeuw zou het centrum van de Hindoe-beschaving zich van Midden- naar Oostelijk-Java hebben verplaatst.

Hoe dit ook zij, zeker is dat de Bôro-Boedoer tot op Raffles' tijd zoo goed als geheel was vergeten. In 1814 werd de ruïne, op een reis over Java, door den Britschen luit.-gouverneur-generaal ontdekt. De tempel was op dat tijdstip vrijwel geheel met aarde overdekt. Enkel de meest uitstekende deelen rezen uit den grond te voorschijn; de open nissen met de Boeddha-beelden er in. Boomen en struikgewas bedekten den heuvel en daartusschen door kwam dagelijks het vee uit de omliggende kampongs weiden.

Raffles zond toen een Hollandsch genie-officier, Cornelius, om den tempel te ontgraven. Deze kweet zich, de begrippen van dien tijd in aanmerking genomen, vrij goed van zijn taak, ruimde boomen en struikgewas op, haalde de aarde weg en bracht de opeenvolgende terrassen te voorschijn. Het in den

wenschen overlaat en, volgens de meening van het bestuur, door het politiebeleid van Inlandsche en Chineesche krachten ook niet tot stand kan komen. Niettemin wordt de betaling van „rondegeld" ten bedrage van f 0.40 per maand er persoon verlangd.

Van de fierheid dezer 4 Europeanen in gevallen van roof en diefstal, is tot nu toe weinig gebleken; wel heeft men kunnen waarnemen hun brutaal optreden toen zij eenige dagen geleden, gewapend en zonder hunne komst ook maar op eenigerlei wijze aan te kondigen een sterfhuis binnen traden en één hunner buiten werd gelaten, ten einde wacht te doen.

De woning van een Chinees te Buitenzorg, zegt de schrijver, schijnt dus een soort openbare weg te zijn, waarin een ieder, zonder daartoe gerechtigd te zijn, maar kan in- en uitgaan. *)

Hij is dan ook van meening, dat het in dergelijke gevallen beter is over de diensten van een Chin-officier of van een wijkmeester te beschikken en zulk een landsdienaar mede te nemen.

Dit heeft ook nog voor dat aan die functionarissen openlijk wordt getoond, zij niet nutteloos zijn in den staatsdienst.

*) Heeft de politie niet overal toegang? Vormelijkheid blijft echter noodzakelijk.

Van Vreemde Koloniën.

Het Amerik.-Britsche en Amerik.-Fransche algemeene arbitrage verdrag werd door de korte mededeelingen, welke wij de vorige week aan de voorloopige berichten ontleenden, meer volledig weergegeven, dan wij toen weten konden. De gebeurtenis is echter van zooveel gewicht, dat wij de 7 artikelen, waarin de Amerik.-Britsche overeenkomst is neergelegd, puntsgewijze kort willen weergeven. Het tractaat met Frankrijk is in de bijzonderheden gewijzigd voor zoover dit als van zelf spreekt, maar de hoofdinhoud is overigens eensluidend.

Art. I. Alle geschillen, die voortaan tusschen de contracteerende partijen zullen ontstaan en die niet door de diplomatie opgelost kunnen worden, of die betrekking hebben op internationale kwestieën, betreffende een aanspraak op een recht voortvloeiende uit een tractaat, a. a. z. en die door hun aard geschikt zijn voor rechterlijke uitspraak, wijl zij geregeld kunnen worden door de toepassing van de beginselen van wet of billijkheid, zullen worden onderworpen aan de beslissing van het permanent hof van arbitrage in Den Haag, of van een ander scheidsgerecht, daartoe voor het geval speciaal aangewezen.

Heeft zoodanige afzonderlijke aanwijzing plaats, dan moeten de organisatie, en, voor zoover nodig, de bevoegdheden der scheidsgerechten daarbij geregeld worden.

Van Britsche zijde is het voorbehoud gemaakt voor de speciale regeling, die een der overzeesche gebieden met zelfbestuur betreft, de medewerking van

loop der eeuwen in de gangen en op die terrassen verzamelde puin liet hij voor het overgrootste deel naar beneden brengen en om de ruïne wegwerpen. De tempel stond daarna vrij.

Sedert dat tijdstip werd wel niet veel gedaan om het bouwwerk te behouden, maar het noodigste werd toch verricht om het voor uiterlijk verval te behouden. De Bôro-Boedoer trok de aandacht der geleerde wereld en herhaaldelijk werd zij tot in onderdeelen afgebeeld. Cornelius maakte een serie architectonische teekeningen; op last van de Indische regeering, begon Wilsen in 1851 met de vervaardiging van teekeningen naar alle basreliefs, welke in 1873 door prof. Leemans met een door dezen uitgewerkten, uitvoerigen tekst werden uitgegeven. In datzelfde jaar nam Van Kinsbergen, ook op last der regeering, de eerste fotografieën van de bas-reliefs.

In 1886 ontdekte de hoofdgenieur IJzerman, dat de oorspronkelijke voet van de Bôro-Boedoer een geheel anderen opzet had dan de thans voor ons waarneembare. Het bleek, dat achter de steenmassa van het onderste, breede terras de monumentaal geprojecteerde voet der stoepa doorliep, eindigend in een hooge plint, versierd met beeldwerken. De heer IJzerman onderstelde, dat de oorspronkelijke voet te zwak was, dat de bouwmeesters, toen het monument verbouwd was, een begin van verzakking hebben waargenomen en toen de reusachtige aanstapeling hebben aangebracht als versterking. Bij het in 1900 ingesteld funderingsonderzoek bleek deze onderstelling juist te zijn.

(Wordt vervolgd.)

L. J. VAN DER MEER JR.

MAGAZIJN van Gemaakte Heerenkleeding en Kleeding naar maat.

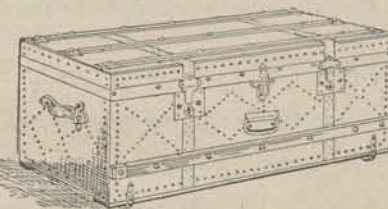
26^a HOOGHE WESTEINDE.

— TELEFOON 4018. —

SOLIDE QUALITEITEN.

BILLIJKE PRIJZEN.

W. POPPINK, :- :- TELEFOON No. 4485.

Prins Hendrikstraat
141-143, Den Haag.
Geheel gepantserde Hutkoffer. Voor het bagageruim, 100 cM. lang, 50 cM. breed, 50 cM. hoog, m. bak f 12.50. Voor de hut 100 cM. lang, 50 cM. breed, 36 cM. hoog, m. bak . f 11.50. Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog m. bak f 12.—

RIPPEN

PIANOHANDEL
PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTR. 17 TEL. 4683

VERHUREN

STEMMEN

Vestigt U in NIJMEGEN!

Voor inlichtingen wende men
zich aan het SECRETARIAAT van

NIJMEGEN VOORUIT!

M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSEN, Secretaris.

NEDERLANDSCH-INDISCH ADMINISTRATIE-KANTOOR EN HULPBANK. 's-Gravenhage — Kortenaerkade 10.

CREDIET- en BANKZAKEN.
LEVEN- en BRAND-VERZEKERINGEN.
ADMINISTRATIËN.

Hotel-Pension INSULINDE.

Pension- en Hotel-verblijf,
Bankplein 2, Tel. Int. 1486,
DEN HAAG - (HOLLAND).

BRANDSTOFFEN.

F. BREURE & ZOON

HOFLEVERANCIERS,

TOLLENSSTRAAT 23-25 VALERIUSSTRAAT 6
:- Telefoon 1880. :- :- Telefoon 3331. :-

W. KALDENBACH - 2e Sweelinckstr. 111 DEN HAAG.

ATELIERS VOOR HET ONTWERPEN VAN
EENVOUDIGE, GOEDKOOPE EN SMAAKVOLLE
WONINGINRICHTINGEN.

Teekeningen en begrotingen gratis voor belanghebbenden.

de regeering daarvan te verkrijgen, alvorens haar als bindend te kunnen beschouwen.

Art. II. Een commissie van enquête kan worden benoemd, op voorstel van een der partijen, om het geschil in zijn vollen omvang te bestudeeren, vóórdat het aan de scheidsrechterlijke uitspraak wordt onderworpen.

Mocht twijfel bestaan of art. I bij een kwestie in toepassing kan komen, dan kan het onderzoek toch aan de hier bedoelde hooge commissie opgedragen worden. De verwijzing naar deze commissie kan een jaar worden uitgesteld, nadat de officiële aanvraag is gedaan, om de diplomatie gelezen te geven in de noodige besprekingen en regelingen te voorzien. In de commissie zitten, als regel, 3 leden van elk der natien.

Art. III zegt, dat deze commissie de bevoegdheid heeft om de geschillen zoo te onderzoeken en er over te rapporteeren, dat zij de oplossing ervan vergemakkelijkt; dit is dus iets anders dan arbitrage, het is een uiteenzetting en een advies, deze kunnen hun nut hebben bij de scheidsrechterlijke uitspraak; zij kunnen deze overbodig maken, maar zij zullen nooit het karakter van een rechterlijke beslissing krijgen.

Art. IV regelt de verhooren voor deze commissie en verleent haar het recht getuigen onder eed te hooren.

Art. V. regelt de huishoudelijke werkzaamheid dezer commissie.

Art. VI schuift het arbitrage-tractaat van 1908 terzijde, maar behoudt dat van 1909 betreffende de kwestie tusschen de Vereenigde Staten en Canada.

Art. VII geeft als datum van aanvang aan de wisseling der tractaten te Washington, en als einde 24 maanden nadat een der partijen het schriftelijk zal hebben opgezegd.

President Taft zal door deze tractaten (als zij de nog ontbrekende goedkeuring van den Amerik. senaat ook nog zullen verwerven) een succes behalen, dat voor de wereldgeschiedenis van zeer groote beteekenis zal wezen.

Moge Nederland er naar streven en met N.-Amerika en met Gr.-Britannië, en met Frankrijk dergelijke tractaten te sluiten, het land van het Vredespaleis mag zich in deze zaak een meer belangrijke rol toedanken, dan die van bescheiden toezien en wachten.

**

De Vereen. Staten van N.-Amerika hebben het Australische voorstel om wederkeerig de penny-port voor brieven in te voeren, afgewezen.

**

Het gerucht, dat, als resultaat van de Marokko-ruil-onderhandelingen, Frankrijk Tahiti aan Duitschland zou afstaan, had onrust gebracht in Nieuw Zeeland. Als weerklink volgde een interpellatie in de volksvertegenwoordiging te Wellington, die niet veel uitsluitel gaf, maar die een typisch bescheid van Duitse zijde uitlokte. Na het gerucht met schouder-ophalen bejegend te hebben, wordt de aanmatiging der Britsche protesten te Liff gegaan. Is Frankrijk niet meer vrij over zijn eigen bezittingen te beschikken, zullen Duitschland en Frankrijk niet meer, zonder goedkeuring van Engeland de zaken mogen behandelen, die hun alleen aangaan?

Natuurlijk is door de Engelsche pers hierop geantwoord, Gr. Britannië heeft belangen in de Stille Oceaan, die het noch Frankrijk, noch Duitschland te na mag laten komen.

Welk punt zal nu voor den ruil in commentaar gebracht worden?

**

BRITSCH KOLONIËN.

Het is met het vonnis over de samenzwervers in massa te Dacca in Britsch-Indië, toch weer geheel anders gesteld, dan de eerste uitspraak kon doen verwachten.

De twee assessors, die op den 17en Juni tot geheele onschuld van de beschuldigten concludeerden, spraken ook als hun oordeel uit dat de Samiti, waartoe eenige der aangeklaagden behoorden, een wettige organisatie is, die zich de lichamelijke opvoeding en ontwikkeling der jeugd ten doel stelt. Ten onrechte was bij haar een streven gezocht, waarin kwade bedoeling tegen de regeering bestond. De conclusie was: vrijspraak voor allen.

De rechter te Dacca heeft een ander inzicht in de zaak. Volgens telegram van 7 dezer zijn veroordeeld: Pulin Behari Das, Ashutash Das Gupta en Jotimoy Roy tot levenslange deportatie; 17 tot 10 jaar; 14 tot 7 jr; één tot 3 jaar gevangenisstraf; de overige werden vrijgesproken.

De samenzwering werd als bewezen aangenomen. De veroordeelden gaan in hooger beroep.

Een eigenaardig licht werpen de beschouwingen, welke juist in verband met de aanvankelijke uitspraak der assessors in de mail voorkomen. De aan-

leg der Samiti werd voorgesteld als een kweelden van geoeffende groepen, die onschuldig waren of zelfs ten bate van het gouvernement zouden hebben op te treden, naar beweerd werd, doch die inderdaad voorbereid werden om de wapens tegen den koning te kunnen voeren. De assessors zouden dit ook wel geweten hebben, maar zij verkeerden tegenwoordig in het gevaar, waaraan de leden der jury's in de 15de eeuw waren blootgesteld; zij vreezen persoonlijke wraakoefening. Door het aantal der relatien van de vele beschuldigten hebben zij, te Dacca thuis behorende, een soort van gemeenschappelijke boycott te verwachten die nergens harder treft dan in de Indische samenleving. Het huis van den aangewezen wordt geschuwd als de pest; geen bedienden willen voor hem werken; geen man wil zijn dochters huwen.

De schuld van hun verkeerd oordeel wordt dan ook minder op de assessors zelf geworpen, dan op de instelling, die gehandhaafd blijft, niettegenstaande de onhoudbaarheid ervan herhaaldelijk gebleken is.

**

Voor ons is van bijzonder belang het overzicht van de handelsbeweging in B. Noord Borneo, zooals het gegeven wordt in het jaarlijksch officieel verslag. De import in 1910 bedroeg 3.801.306 P. St., de export 4.639.021 P. St., totaal 8.440.327 P. St. Deze cijfers waren in 1909 respectievelijk: 2.918.307; 4.575.612 en 7.493.919.

**

In The Straits Budget van 20 Juli wordt een gedeelte weergegeven van the annual report of the Judicial Commissioner of B. N. Borneo, waarin gewag wordt gemaakt van een geval van koppensnellen, waarbij zes Javaansche koelies vermoord werden. Dit wetigt het vermoeden, dat de emigranten uit Java meer vallen als slachtoffers van dit nog niet uitgeroede gebruik. Is dit aan onze regeering bekend? Kan zij hierin geen aanleiding vinden om eenzijdig bij het bestuur van N. Borneo op meer afdoende maatregelen ter bescherming der uit Ned.-Indië afkomstige koelies aan te dringen, en om anderzijds de emigranten te waarschuwen voor het hun in N. Borneo bedreigende gevaar?

**

PORTUGEESE KOLONIËN.

Wij hadden eenige malen de gelegenheid op de slaventoestanden te wijzen, welke nog in San Thomé, het cacao-eiland tegenover 't midden van Afrika's Oostkust gelegen, bestaan.

Aan een mededeeling van den heer Harris, organiseerende secretaris van de Britsche „Anti-slavery and aborigines' protection society", voorkomende in de week-editie van de Times (11 Aug.) ontleenen wij het volgende.

Met voldoening kan gewezen worden op toemende immigratie van landbouwers uit Mozambique, die de hoop voedt op vermindering van het aantal servicaes (slaven) van Angola aangevoerd.

Mocht men er in slagen den aanvoer van servicaes te doen ophouden, dan zal veel ten goede gericht zijn, maar de geopende gelegenheid voor slaven om naar hun land terug te keeren, na verloop van tijd, is nog zoo onbeduidend, dat zij niets beteekent voor het aantal van 30.000, dat zich minstens nog op de plantages bevindt.

Als reden, waarom de gelegenheid tot terugkeeren niet ruimer is gegeven, wordt de moeilijkheid vermeld om uit te maken uit welk landschap de slaven afkomstig zijn, samengebracht als zij zijn niet alleen uit de kuststreken, maar soms tot ver uit de binnenlanden. Inderdaad schijnt op de grens van Kongo-Angola de slavenhandel vele offers te maken. Zoowel om hiëraan een einde te maken, als om hen, die van San Thomé naar hun geboorteland terug willen keeren, behulpzaam te zijn zou overeenstemming van België en Portugal noodig zijn, om door een commissie van Europeanen, geholpen door inboorlingen, die de taal der stammen kennen en deze ook naar hun uiterlijk weten te onderscheiden, een ernstig onderzoek te San Thomé en Principe te doen instellen. Maar de slavendiensten behooren tot de zaken die door hen, welke er gebruik van maken, liever afgekeurd dan afgeschaft worden.

**

DUITSCH KOLONIËN.

In 1910 bedroeg de uitvoer van veeren van paradijsvogels uit Nieuw Guinea 65.000 M. Om de uitroeiing van de vogels te voorkomen, wil het bestuur de volgende maatregelen toepassen. Het uitvoerrecht van 3 op 5 Mark verhogen; toestemming tot jagen te beperken tot aangegeven tijden van het jaar en tot die personen, die in de kolonie een plantage of een gevestigde zaak hebben.

VERKOOPHUIS

GROOT
HERTOGINNELAAN 103 DEN HAAG
Tramhalte lijn 3 :: VALERIUSSTRAAT.

Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of TWEDEHANDS-MEUBELEN willen voorzien.

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10—4 uur.

NEDERLANDSCHE VEGETARIËRSBOND.

Secretariaat, Brochurenhandel en Vegetarisch Bureau:

HEEMRAADSINGEL 217B :: ROTTERDAM,

waar alle inlichtingen over Vegetarisme, den Bond en zijn streven gaarne worden verstrekt en alle drukwerken te verkrijgen zijn.

LIJSTEN VAN BOEKEN GRATIS.

Leest het maandelijksch orgaan „VEGETARISCHE BODE"

onder redactie van FELIX ORTT; abonnementsprijs f2.— p. jaar.

Bekroond propagandageschrift, franco per post f0.06. — ORTT, Brieven over gezondheid, franco per post f0.12. — DR. ANNA KINGSFORD, Ware voeding, franco per post f0.80. — Vegetarisme een economische noodzakelijkheid, franco per post f0.94. —

KOOKBOEKEN franco per post f0.17 en f0.95.

Vraagt voedingsmiddelen gesteld onder toezicht van den Nederlandschen Vegetariërsbond. — Dit geeft afdoende waarborgen.

HOTEL VAN ZEBEN - CAFÉ-RESTAURANT,
Wagenstraat 44, TEL. 411. DEN HAAG.

LOGIES met ONTBIJT vanaf f1.50, PLAT DU JOUR van 12-2 uur à f0.50, DINERS vanaf f0.80 en hooger van 4½-7½ uur. Restaurant à la Carte gedurende den geheelen dag.

Aanbevelend, v. ZEBEN.

S. J. ROTTEVEEL,
Galileïstraat 58. — Telefoon 3197.
Koloniale waren, Comestibles.

BOEATAN
HEULSTRAAT 19 :: DEN HAAG
MAGAZIJNEN
VAN
INDISCHE KUNSTNIJVERHEID.

N.V. Electriche Drukkerij
„Luctor et Emergo"

Telefoon Intercomm. 4424

's-GRAVENHAGE

Amalia van Solmsstraat 2-4

't Frankeeren in Indië.

Een Indisch blad gaf een, door bladen in het moederland ook overgenomen, verhaal van twee personen, die veel last en nadeel ondervonden van de dieftahigheid der Inlanders, waardoor de brieven niet aan hun adres kwamen, aangezien de waarde van de postzegels herhaaldelijk den eenen of anderen bezorger of verzorger te verleidelijk bleek te zijn geweest. Als eenige goede oplossing werd ten slotte gevonden, de brieven ongefrankeerd te verzenden en de strafporties er dan maar voor over te hebben.

Het heeft mij wel verwonderd dit verhaal als ernst opgedischt te vinden. Door gebruik te maken van couverts, waarop de postzegels gedrukt zijn, zooals deze voor alle waarden aan alle postkantoren te krijgen zijn, is toch een veel eenvoudiger oplossing aangewezen, die geen cent kost. Het beschreven couvert ontnemt aan den daarop gedrukten postzegel alle waarden voor verder gebruik.

Zoolang als ik in Indië ben geweest, heb ik altijd van deze couverts gebruik gemaakt, en, voor zoover ik mij herinner, heb ik niet te klagen gehad over het niet aankomen van brieven.

X. Y.

**Oost- en West-Indisch
Literatuur-overzicht.**

Koppensnellen op Nederl. Nieuw-Guinea.

In het zendingsperiodiek „Annalen van O. L. Vrouw van het H. hart” (nummer van 15 Aug.), geeft Br. N. Hamers eene beschrijving van 't koppensnellen, welke barbaarsche gewoonte nog immer bij de Kaia-kaia's van Ned. Nieuw-Guinea in zwang is, niettegenstaande door het gouvernement al het mogelijke in het werk wordt gesteld het tegen te gaan.

„Veertien dagen geleden, zegt Br. H. — wiens schrijven gedateerd is Merauke, 1 Mei 1911 — zijn de Kaia-kaia's van een sneltocht teruggekeerd en hebben vele koppen medegebracht. In een dorp zouden ze er wel dertig hebben, in een ander dorp, waar de controleur met zijn politie-oppassers een onderzoek heeft ingesteld, vonden ze negen versche menschenhoofden.

„Deze laatste heb ik zelf gezien en belast. De oogleden waren een weinig geopend, de mond samengetrokken en de ooren door het drogen boven een vuur ineengekrompen. Het zijn geen ontvleeschde doodshoofden, want neus, oogen, ooren, zelfs de haren en baard zijn er nog aan. Bij deze negen koppen waren er zes van mannen, twee van vrouwen en een van een jongen. De huid was strak en samengetrokken, zoodat het heel veel kleiner scheen dan een gewoon menschenhoofd. Vroeger heb ik er drie gezien, doch die waren opgesmukt en van lange haren voorzien. Deze echter waren nog niet klaar: men kon zien, dat ze juist begonnen waren met de haren te vlechten, toen de controleur hen verrastte.”

Na deze inleiding vertelt schr. hoe de Kaia-kaia's te werk gaan om in het bezit te komen van de koppen en van de gruwelijke behandeling der slachtoffers, waarbij we hem niet zullen volgen.

Nogmaals de djeloetoeng-concessies.

De heer J. G. Schlimmer, directeur der Borneo-Sumatra Handel-Maatschappij, heeft nogmaals zijn stem doen hooren tegen de voorgenomen afstand van groote terreinen in de Buitenbezittingen in verband met de djeloetoeng-cultuur.

In een circulaire, gericht aan de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, vestigt hij n.l. de aandacht dier leden op een schrijven van zijn hand aan Zijne Excellentie den Minister van Koloniën, „inzake de reusachtige djeloetoeng-concessies, die de Ned.-Indische Regeering voornemens is uit te geven aan de Schön & Co's boschproducten-Maatschappij”.

Verder is aan het geschrift toegevoegd: Memorie van mijn onderhoud d.d. 10 Juni 1911, betreffende djeloetoeng concessies met Z. E. den Min. van Kol., den heer De Waal Malefijt, in tegenwoordigheid van den heer Tromp de Haas”, benevens overgedruken van hetgeen diverse couranten en tijdschriften over deze aangelegenheid gezegd hebben.

De Indische Gids.

Het Augustus-Nummer van de Indische Gids bevat zooveel bijdragen, dat we moeten volstaan met het enkel weergeven van den belangrijken inhoud.

Over het Javaansch als studievak en als examenvak, door Mr. G. J. Grashuis. — Een bijdrage tot de beteekenis van ons tropisch boschbeest, door H. J. Kerbert. — De verjaring der schuldinverdringen op den Lande, volgens de comptabiliteitswet (Ind. St.bl. 1895, No. 225), door J. H. A. van de Water. — Ambtenaren van het Openbaar Ministerie

bij het Residentiegerecht, door H. F. N. Taylor Kraay. — Nog eens: de voorgenomen bestuursorganisatie in Ned.-Indië, door R. Boele. — Uit de geschiedenis der Oost-Indische Compagnie in de 2de helft der 18e eeuw, door N. Mac Leod. (De Gouverneur-Generaal Mossel). V. Malabar, enz. — Twee Bataviasche couranten, door S. Kalff. — Varia: Mardi Kenjo. — Nota over de volkslectuur, door J. H. — Dr. Willem te Rhyne (1617—1700). — Nog iets over de Salida-mijn. — Geregelde stoomvaartdiensten in Ned.-Indië, door J. E. de M. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en industrie: Het muntverslag met betrekking tot Ned.-Indië. Cutch. — Malaria-muggen en azallen. — De spoorweg Cheribon-Kroja. — Maandelijksche bibliographie voor Oost- en West-Indië, door W. C. Muller.

Tijdschrift voor het Binnenl. Bestuur.

Blijkens een voorwoord van de heeren Mr. J. C. Kielstra en C. Lulofs in de Juni-afl. van het tijdschrift van het B. B., hebben dezen de redactie aangevaard, in plaats van den heer Kal, die haar slechts weinige maanden heeft waargenomen.

De inhoud dezer afl. bestaat verder uit een belangrijk artikel van den heer Lulofs over „Toepassing en resultaten van de nieuwere beginselen van politiek beleid in de residentie Timor en Onderhoorigheden”, waarbij de lezer een indruk krijgt van de wijze waarop in heel den Timor-Archipel naar vooruitgang en ontwikkeling wordt gestreefd; belangrijke resultaten zijn bereikt en blijkt — om des schrijvers eigen woorden te gebruiken — „dat ook hier de politiek van generaal Van Heutsz proefhoudend is gebleken”.

Een minder belangrijke bijdrage is die van Mr. Kielstra welke handelt over „De grondhuur door suikerfabrieken op Java”.

Eindelijk publiceert de redactie het rekest van de Indische Universiteits-vereeniging, inzake de opleiding van bestuursambtenaren in Indië, aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal en voegt daaraan een aantal noten toe, die blijk geven van grondige bestudeering van dit geschrift.

Vereeniging van Ambtenaren bij het B. B.

In No. 12 der Berichten en mededeelingen ten behoeve van de leden der vereeniging van ambtenaren van het Binnenl. Bestuur in Ned.-Indië te 's-Gravenhage, is o.m. opgenomen de voordracht van den heer J. J. van Helsdingen, getiteld: „Verlichting van de taak der Europeesche en Inlandsche ambtenaren bij het Binnenl. Bestuur door vermindering van schrijfwerk en door overdracht van werkzaamheden aan andere Europeesche en Inl. ambtenaren”, en het debat naar aanleiding dier voordracht; zoomede de voordracht van den heer P. C. Arends Jr., getiteld: „Het zout in Tapanoeli”.

Ook lezen we in dit Nr. dat de vereeniging ernstige pogingen in het werk stelt om in Nederland een eigen maandelijks periodiek het licht te doen zien.

Mijnwezen in Ned.-Indië.

Ter landsdrukkerij te Batavia is het z.g.n. Technisch en administratief gedeelte van het jaarboek van het Mijnwezen in Ned.-Oost-Indië (38e jaarg.) verschenen. Behalve het eigenlijke verslag van het mijnwezen in Ned.-Indië over het jaar 1909 zijn daarin nog opgenomen de volgende opstellen.

Onderzoek van een looderts-voorkomen in Zuid-Lombok, door den mijningenieur J. G. B. v. Heek.

Over het essaasieeren van bullion-monsters in het laboratorium te Lebong Donok, door den mijningenieur G. B. Hogenraad; en

Verslag omtrent eene aardschuiving in de nabijheid van Pendjaloe (residentie Cheribon) door den mijningenieur Dr. J. K. van Gelder.

De Indische Mercurus.

Inhoud van No. 32: Grondhuurprijzen bij de suikerindustrie op Java (Resultaten van de enquête van het Algemeen Syndicaat van Suikerfabrikanten in Ned.-Indië). — De toekomst van Sumatra, door A. E. J. Bruinsma. — Vezelcongres te Soerabaja. Literatuurberichten, uitgaande van het Nederlandsche comité en bewerkt onder toezicht van Dr. J. Dekker, directeur van het Koloniaal Museum te Haarlem, XV (De cultuur van sisal op de Hawaii-eilanden). — Begroting van Nederl.-Indië voor het dienstjaar 1912. — Het vezelcongres en tentoonstelling te Soerabaja. — De pepercultuur in de Buitenbezittingen. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, benevens de overige wekelijksche rubrieken.

Een belangrijk periodiek opgeheven.

De uitgave van de Cultuurgids, waarvan wij den belangrijkste inhoud geregeld ter kennis onzer lezers brachten, is gestaakt.

De redactie neemt in het laatste nummer (van 15 Juni) met de volgende woorden afscheid van hare lezers:

Daar de vereeniging het Algemeen Proefstation

EVERSEN & Co.
Tasmanstraat 142-148.
Telefoon 1854. DEN HAAG.
STALHOUDERIJ.
Levering van maand-Équipages.

**N. V. MANUFACTUURHANDEL
A. SCHRÖDER & Co.**
GROENMARKT 25/26 's-GRAVENHAGE
berichten de ontvangst van
een geheel nieuwe Keuze in
**Gekleurde Kimono's en
dito Matinées.**
Prijzen van af f 3.— per stuk.
Grote Keuze in **BATIK** per Meter.

A. A. BOLT
CONFISEUR & PATISSIER
& HOFLEVERANCIER &
BANKAstraat 4c, 4d, 4e, 4f
's-GRAVENHAGE &
**ECHTE INDISCHE
SPEKKOEK**
OOK VERKRIJGBAAR IN „BOEATAN”
HEULSTRAAT 19

VLEU PIA KUNSTPEL- ORG VERHUUR. PIANO's van f 5.— VLEUGELS „ -8.— REPARATIE. RU Afd. Gebruikte SPECIALE INRICHTING voor de	GOOSEN & SWAGGERMAN DEN HAAG - BOEKHORSTRAAT 149.	GELS. NO'S. PIANO'S. ELS. p.m. off f 50.— p.j. af „ -80.— „ „ STEMMEN. IL. Instrumenten. voor het GEREEDMAKEN TROPEN.
---	---	---

ONTWAKING
ALGEMEEN MAANDSCHRIFT VOOR LETTEREN,
KUNST, SOCIOLOGIE EN WETENSCHAP.
ONDER REDACTIE VAN:
GEORGES EEKHOUD, JACQUES MESNIL, LOD.
BAECKELMANS, ARY DELEN, WILLEM GIJSSELS
OSCAR SIX, GUSTAAF VERMEERSCH.
BESTUURDER: SEGHER RABAUW.
Uitgave van: „t Kersouwken” te Antwerpen.
Adminstr. voor Holland: Overtoom 442, Amsterdam
Prijz per jaargang van 12 afleveringen f 3.—
Losse afleveringen . . . . . f 0.30.
PROSPECTUS en PROEFNUMMERS op aanvraag GRATIS.

ultimo Juni van dit jaar wordt ontbonden, zal uit den aard der zaak de Cultuurgids, het officiële orgaan dezer instelling, niet meer verschijnen en wordt heden dus de laatste aflevering van dit tijdschrift verzonden.

Al voldeed de wijze van opzet niet geheel aan de tegenwoordige redactie, toch meenen wij, dat het tijdschrift ongetwijfeld in een bestaande behoefte voorzigt. Het voortdurend toenemen van het aantal abonnees is o. i. daarvoor een voldoende bewijs.

Hoewel de medewerking, die ons van planterszijde geschonken werd, niet aan de verwachtingen beantwoordde, wij zouden toch niet gaarne deze woorden van afscheid eindigen, zonder hier te kennen te geven, dat wij onzen dank betuigen voor de steun die ons werd verleend.

De Macedoniër.

De Aug.-aflevering van het zendingstijdschrift De Macedoniër bevat eenige bijdragen, waarop de aandacht wordt gevestigd.

In de eerste plaats een bijdrage van den hulprediker H. Kraijer van Aalst, getiteld „Warasiwa“ (een dorpje op Noord-Ceram), waarin de schr. zich beklagt over de weinige medewerking van de zijde van den civielen gezaghebber aldaar, inzake bevordering van het Christendom.

Dan een opstel van ds. D. K. Wielenga, over de oorsprong der volkeren, volgens den Savoenees.

Eindelijk schrijft ds. D. Bakker over „Het schuldbesef van den Javaan“.

***

Ten slotte vermelden we de verschijning van een fraai geïllustreerd werk, getiteld: **50 Jahre Batakmission** in Sumatra van Joh. Warneck (Berlin, Martin Warneck) en een tweetal geschriften van taalkundigen aard, n.l.:

Javaansche zamenkomsten, door C. F. Winter Sr. Uitgegeven door T. Roorda. Eerste deel: Zamenkomsten over verschillende onderwerpen. Vijfde onveranderde druk (uitgegeven door Dr. J. G. H. Günning). Leiden, voorheen E. J. Brill; en

Handleiding tot de kennis van het laag Maleisch. Geheel ingericht voor hen, die voor het eerst naar de Ned.-Indische bezittingen vertrekken en die taal spoedig, hetzij met behulp van een meester, hetzij door eigen studie willen leeren spreken en schrijven. bewerkt door Mr. A. J. Redeker. Tweede verbeterde druk. (s-Gravenhage, N. V. Uitgevers-Mij. voorh. M. Hols.)

Leeszaal HEULSTRAAT 17. DEN HAAG.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West“, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9 uur tot 6 uur 's namiddags.

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bataviaasch Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soerabajasch Handelsblad, Nieuwe Soer. Crt., Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, Jong-Indië, De Booschapper, Revue économique, Indische Gids, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëlen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Sociaal Weekblad, Ned. Zendingbode, Maandbericht van het Ned. Zending-genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien.

Het transport en verkeer, tijdschrift gewijd aan de belangen bij de scheepvaart, het spoorweg-, post-, telegraaf- en tolwezen enz., onder redactie van A. Verkerk.

Verslag van de Handelsvereniging te Soerabaja over het jaar 1910.

Jaarverslag van de Vereeniging „Tot Steun“ over het jaar 1910.

Zending-Studie.

Afl. 3 van „Hoe wij steunen en gesteund worden“, orgaan der vereeniging „Tot Steun“.

7e Jaarverslag van het „Bureau voor Handelsinlichtingen“.

No. 2 van de Serie „Mededeelingen voor Landbouw, Nijverheid en Handel“ te Buitenzorg. „What kapok is and what it is used for“.

„De Balata-industrie in Suriname“. Supplement door Fred. Oudschans Dentz.

La Gazette de Hollande.

De toekomst van Suriname, door F. H. A. Steens Zijnen.

Nederl. Staatscourant.

En tal van andere brochures, jaarverslagen, enz.

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 11 Juli 1911. No. 55.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: 2 jaar verlof aan den inspecteur der opiumregie J. Dijkstra; een jaar aan den adjunct-inspecteur Jhr. W. C. J. Versluys; den commies J. F. H. Hermanus; den adjunct-houtvester W. J. Knoop; den hoofdcommies W. L. H. Reiger; den sous-chef W. G. F. van Elsen; twee jaar aan den houtvester Dr. L. A. G. Hissink.

Ontslagen: op verzoek eervol de onderwijzer K. M. Hage; de opzichter J. C. Gunsch; de commies J. L. Hezeman; de secretaris-boekhouder H. B. Coldenhoff.

Benoemd: tot voorzitter van de landraden te Semarang en Demak Mr. L. S. Louwes; van Cheribon en Koeningan Mr. H. A. Helb; tot ass.-resident van Toeban W. H. L. Johan; tot 1en substituut-griffier te Batavia Mr. J. R. L. Jansen; tot resident van Batavia H. Rijfsnijder; tot voorzitter van de landraden te Pontianak enz. Mr. H. J. Canter Visseher; te Pasoeroean Mr. P. W. Filet; te Bandjarnegara Mr. Dr. Ch. Heijman; tot werktuigkundige bij de S. S. op Java J. F. Keijser; tot adsp.-controleur J. W. Th. Heringa.

Geplaatst: in de res. Oostkust van Sumatra de civiel-gezaghebber F. de Bakker; in Riouw en Onderh. de controleur N. H. Veenstra.

Ingetrokken: de overplaatsing naar Borneo van den controleur E. Perné.

Overgeplaatst: naar Djember de onderwijzer J. W. C. Grootendorst; naar Tjimahi de idem C. J. Ophorst; naar Pasoeroean de idem W. D. Niestadt.

Militair Departement.

Bevorderd: tot 1en luit. der inf. P. Eenhoorn en M. J. van Andel; tot luit.-kolonel der artillerie G. C. A. Dijk; tot majoor A. van den Bovenkamp.

Benoemd: tot plaatselijk adjudant te Tjimahi de 1e luit. P. H. C. Willer; tot onder-luit. der infanterie G. J. Meertens en C. W. L. Dronkers.

Overgeplaatst: naar Batavia de 1e luit. J. Grader en W. H. J. Muller; naar Celebes de idem W. Taat; naar het 10e bat. de kapitein S. Prins; naar het 5e bat. de 1e luit. R. W. Roelants; naar het 20e bat. de kap. H. S. F. Lutz en de 1e luit. J. J. de Vries; naar Timor de 1e luit. A. van Zuiden; naar Soerabaja de 1e luit. der art. L. P. van Temmen.

Uit de Javasche Courant van 14 Juli 1911. No. 56.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den treincontroleur K. Th. W. L. Peltzer; den houtvester J. S. van Braam; den commies A. H. J. Offermans.

Ontslagen: op verzoek eervol de klerk W. van den Worm; G. O. Gout; G. Ros en A. J. Th. te Winkel.

Benoemd: tot referendaris bij het Dep. van Gouvernements bedrijven T. Meijer; tot aspirant-ingenieur W. Varkovisser; tot commies te Siboga J. L. Townsend; tot 1en commies bij de Alg. Rekenkamer R. Reints Bok; tot leeraar in de Javaansche taal aan het Gymnasium Willem III D. van Hialoopen Labberton; tot hoofd van de Arabieren te Cheribon Sajid Segaf bin Hasan Alhabsi; tot controleur in het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden Ph. F. Laging Tobias.

Geplaatst: in het gouv. Atjeh en Onderh. de controleur G. G. J. Christian; in de res. Tapanoele de civiel-gezaghebber H. E. J. Margadant.

Overgeplaatst: naar Soengailiat de onderwijzer A. Vogelaar.

Benoemd: tot hulponderwijzeres te Toeloengagoeng Mej. C. M. Walter; tot onderwijzer te Soerabaja J. Hoogstrate.

Overgeplaatst: naar Amboina de onderwijzer G. Jöbsis; naar Djombang M. J. Vrolijk; naar Poerworedjo A. C. van der Krogt; naar Kendal J. N. de Nel; naar Madioen A. D. Broekhuysen; naar Soerakarta D. J. Werff; naar Amboina L. G. Eggink.

Tijdelijk werkzaam gesteld: als hulponderwijzeres te Semarang Mej. A. A. Sassin; te Ponorogo Mej. A. H. E. Kessler.

Militair Departement.

Ingedeeld: met intrekking van zijne indeeling bij de eskadrons te Salatiga bij het 3e eskadron te Batavia de 2e luit. der cavalerie D. J. G. van Steenberg.

Indisch Restaurant

□ Vereeniging OOST EN WEST. □

LAAN VAN MEERDERVOORT 187

□ TELEPHOON No. 2655. □

INDISCHE KOKKIE

□ PLAT DU JOUR f1.— □

DINERS van f1.50

UITZENDING van DINERS

- en allerlei SCHOTELS. -

P. B. VAN MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12 ————— TORENSTRAAT 5-6
 NAAST HET HOOFDPOSTKANTOOR
 TELEFOON N°. 2898 ————— DEN HAAG

GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OF
 GEDEELTELIJK INSTALLEEREN VAN WONINGEN

WISBRUN & LIFFMANN.

VEENESTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG.

Dames Modeartikelen.

Zijden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen.
 Alle soorten Garneeringen, enz.

Balartikelen.

Voor den Handel en Industrie.

Indien U nog niet is geabonneerd, gelieve dan uw bedrijf (voor het desbetreffend vakblad) en adres op te geven. Zonder twijfel zal U zich abonneren. Proefnr. wordt gratis gezonden.

Het Weekblad voor den Handeldrijvenden en Industrieelen Middenstand,

verschijnt in 4 verschillende edities.

Amsterdam = Amstel 18.

N. LOEB, Noordeinde 109. Kleding en Meubeleering op termijnbetaling.

20 gulden, per maand 2 Gld.

40 " " " 4 "

60 " " " 5 "

Verschenen de DERDE DRUK van:

De Africhting van den Politiehond, den Ambulance- en Oorlogshond.

EENE BEKNOPTTE HANDLEIDING

DOOR

M. KESSLER.

Bekroond met den **Eersten Prijs** op de XXVe Internationale Honden-Tentoonstelling van „CYNOPHILIA“, - gehouden van 22-24 April 1910 te AMSTERDAM.

1e Druk December 1908
 Prijs geb. f1.25 2e Druk Februari 1909 Prijs geb. f1.25
 3e Druk April 1910

UITGAVE DER N. V. ELECTRICHE
 DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO“
 DEN HAAG :: TEL. INTERC. 4424.e

Haagsche Philatelisten-Vereeniging

OPGERICHT 17 APRIL 1897

Erkend bij Kon. Besl. van 20 April 1903, No. 58, Staatscourant No. 110

- De Vereeniging stelt zich ten doel:
- 1o. De bevordering der postzegelkunde in het algemeen;
  - 2o. Het verzamelen van postzegels en poststukken tus-schen hare leden te bevorderen en te vergemakkelijken.
- In het bijzonder tracht zij dit te doen door:
- a) het doen circuleeren van koopboekjes, samenge-steld door hare leden;
  - b) het uitgeven van een tijdschrift;
  - c) het vormen van een bibliotheek;
  - d) het doen circuleeren van tijdschriften;
  - e) het houden van verlotingen;
  - f) het houden van bijeenkomsten.

Alle verdere inlichtingen worden verstrekt door den Secretaris

W: DOZY - Bezuidenhout 361-6.

VACANT

Gedenkplaat „DE NIEUWE GIDS”

Het is ons gebleken, dat de bibliotheken van H. B. S., Gymnasia enz. gaarne in 't bezit waren van de plaat, welke wij 1 October 1910, bij het 25-jarig jubileum van „De Nieuwe Gids” aan de redactieleden en medewerkers van het tijdschrift aanboden.

Daar nog enkele exemplaren voorhanden zijn, zijn wij gaarne bereid, aan aanvragen tot toezending te voldoen.

(Formaat 65 x 100 cM.)

Electr. Drukkerij, „Luctor et Emergo” - Den Haag.

N.V. ELECTRISCHE DRUKKERIJ
LUCTOR ET EMERGO

’s-GRAVENHAGE
AMALIA VAN SOLMSSTRAAT No. 2-4

1 September a. s. verschijnt:

ELEMENTEN DER PRACTISCHE ASTROLOGIE

DOOR
A. E. THIERENS

Dit werk van circa 13 vel druks zal bevatten hetgeen in cursus-vorm te Den Haag, Arnhem en Nijmegen (1910-1911) werd behandeld, en zal ook in den vervolge door den schrijver als leiddraad bij cursussen worden gebruikt.

Het tracht een schets te geven van de *logische grondslagen*, waarop de *practische astrologie* berust.

Het werk wordt uitsluitend gebonden in den handel gebracht, en kost bij intekening vóór 21 Augustus a. s. . . . f 3.50
daarna 4.50

Uitvoerig prospectus wordt op aanvraag gaarne toegezonden

Van denzelfden schrijver verschenen in 1910:

Theosofie, de Theos. Vereeniging en	(ing. f 0.25
de Theos. Beweging, 50 pag. 8° royaal	geb. „ 0.65
Drie Opstellen over Karaktervorming	(ing. „ 0.50
en Opvoeding, 100 pag. 8° kl. med.	geb. „ 0.80

R. PEUKERT

FIRMA F. HINTZE
KUNST- EN IVOORDRAAIER
SPUISTRAAT 60 DEN HAAG

SPECIALITEIT IN ZELF VERVAARDIGDE NATUUR BARNSTEENEN SIGAREN- EN SIGARETTENPIJPEN

RUIME KEUZE MEERSCHUIMEN EN HOUTEN PIJPEN

WANDELSTOKKEN.

REPAREREEN VAN PIJPEN, WANDELSTOKKEN, WAAIERS.

AUG. SAVELKOUL,

v/h. J. VAXELAIRE & Cie.,
BATAVIA, AMSTERDAM, SEMARANG,
SOERABAYA.

SPECIAL ADRES voor
Indische Uitrustingen

EN
HEERENKLEEDING naar maat.

Voor inlichtingen of aanvragen wende men zich alleen tot mijn firma te Amsterdam, daar ik in Nederland geen filialen of vertegenw. heb.

Weekblad voor Indië,

onder Hoofdredactie van M. VAN GEUNS,
te SOERABAJA.

Prijs per 3 maanden f 2.50

Men kan zich abonneren bij den agent voor Nederland: Uitgevers Maatschappij „Het Gemeenschappelijk belang” NIEUWE MOLSTRAAT 20, DEN HAAG.

DE NIEUWE GIDS

[MEDE NIEUWE SERIE VAN DE
TWINTIGSTE EEUW EN HET TWEE-
MAANDELIJKSCH TIJDSCHRIFT]

MAANDSCHRIFT VOOR LETTEREN, KUNST,
WETENSCHAP EN WIJSBEGEERTE . . . . .

ONDER REDACTIE VAN: Dr. A. ALETRINO, Dr. H. J. BOEKEN,
LODEWIJK VAN DEYSSEL, Mr. FRANS ERENS, WILLEM KLOOS,
JAC. VAN LOOY, FRANS NETSCHER . . . . .

UITGAVE N. V. ELECTR. DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO”
DEN HAAG :: AMALIA VAN SOLMSSTR. 2-4 :: TELEPH. 4424

VACANT

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Ind. talen.

W. B. REGENHARDT, } Maleisch }
Weimarstraat 309, 's-Gravenhage, } Javaansch } gediplomeerd.
} Soendasch }
} Atjehsch. }

A. H. J. G. WALBEEHM, }
Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage, } Javaansch. }

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Hage.

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven

voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereeniging „Oost en West”: f.....

NAAM:

WOONPLAATS:

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag.

INSCHRIJVINGSBILJET.

De Ondergeteekende wenscht Lid te worden van de Vereen. „OOST EN WEST” en zijne contributie te bepalen op

Handteekening:

Woonplaats:

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Jaarverslag der Vereeniging 1909 en naamlijst der leden op 1 Januari 1911.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn, door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent frankeerkosten.

c. Onze Oost II:

Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij de Firma MARTINUS NIJHOF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn verkrijgbaar gesteld:

a. Onze West:

I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRIË;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao,

Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuikeer-Industrie.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer G. C. A. DE WITT, Reinkenstraat No. 56.

Twee Dames voor het maken van uitzetten.

Zes dames en één heer voor pianolessen.

Twee jonge dames voor vioollessen, ook aan eerstbeginnenden.

Eene Dame, weduwe (Duitsche), voor waarnemen van een huishouden, ook genegen bij weduwnaar met kinderen.

Juffrouw, oud 39 j., Prot., reeds 5 jaar in Indië geweest, wenscht weer als kinderjuffrouw met familie derwaarts te gaan.

Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen.

Eene dame voor het geven van lessen in de Engelsche taal.

Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waarvan één ook in Indisch Staatsrecht.

Eene dame voor het geven van lessen in de Fransche, Duitse en Engelsche taal; hooftaete middelbaar Engelsch en Lager Fransch en Duitsch.

Twee Dames voor het geven van lessen aan spraakgebrekken.

Eene Dame voor schrijf-, copiëer- of vertaalwerk uit het Fransch Duitsch of Maleisch.

Drie geg. O.-I. militairen voor oppasser of magazijnknecht.

Eene Dame voor administratieve werkzaamheden.

Twee jonge meisjes die als kinderjuffrouw naar Java willen.

Een heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Inl. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Maleische taal.

Eene dame voor hygiënische ademgymnastiek.

Eene jonge dame voor Gouvernante naar Indië; heeft L. en H. acte en acte Fransch.

Eene Dame voor zanglessen.

Onmiddellijk beschikbaar twee Zeebaboes voor de reis naar Indië.

Twee bekwamelinnenaasters, waarvan een uit naaien gaat van 9—5 uur.

Een juffrouw, oud 33 j., P. G., wenscht als kinderjuffrouw naar Indië te gaan, was reeds 3 jaar te Batavia als zoodanig werkzaam; spreekt Maleisch.

Eene jonge dame (diploma muziek, piano en zang), wenscht met eene familie naar Indië voor les geven aan kinderen en behulpzaam in het huishouden.

Eene jonge dame, bekend met moderne talen, voor machineschrijven en stenographie.

Indische dienstboden kunnen zich aangeven in LAAN v. MEERDERVOORT 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid. Leden van O. en W., geen direct belanghebbenden, worden verzocht zo nodig hunne hulp hierin te willen verlenen.